

معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی

سرفصل دروس کارورزی

دوره‌های کارشناسی پیوسته

کلیات:

آموزش اثربخش نیازمند آن است که معلمان در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم‌گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت‌های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته‌های علمی و پژوهشی باشند. برنامه کارورزی فرصت برقرار ساختن پیوند میان آموخته‌های نظری با محیط‌های واقعی آموزشی- تربیتی و عمق بخشیدن به تجربه‌های پیشین در جهت توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای و دستیابی به ظرفیت‌های کنش عملی در کلاس درس را فراهم می‌کند. این برنامه در دانشگاه فرهنگیان، با تأکید بر مشاهده تأملی، روایت‌نگاری و واکاوی تجربیات به عنوان عناصر سازنده/ شکل‌دهنده عمل فکورانه؛ و نیز ابزارهای سه‌گانه کنش پژوهی فردی، درس‌پژوهی و خودکاوی روایتی به عنوان روش‌های مورد تأکید در برنامه تربیت معلم فکور این هدف را تعقیب می‌نماید. مطالعه مسئله‌های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه زمینه‌ساز عمل مستقل حرفه‌ای معتبر و کسب تجربیات دست اول است. فرصت‌های یادگیری فراهم شده از سوی استادان و بازخوردهای ارائه شده از سوی آنان باید امکان تلفیق نظر و عمل تربیتی را در موقعیت‌های واقعی، برای یافتن راه‌حل‌های قابل دفاع و پاسخ به مسئله‌های آموزشی/ تربیتی تدارک ببیند. بهره‌گیری از مبانی نظری/ تکنیک‌ها و فنون در برنامه کارورزی به منظور دستیابی دانشجویان به یک نگاه همه‌جانبه و غنا بخشیدن به تصمیمات اتخاذ شده در ابعاد برنامه‌ریزی، اجرا و ارزیابی برای حمایت از یادگیری دانش‌آموزان ضروری است. در طول برنامه کارورزی دانشجویان فرصت کسب تجربه برای درک عمل اثربخش، تأمل بر روی آن به منظور پذیرش مسئولیت حرفه‌ای را کسب می‌نمایند.

برنامه کارورزی یک و دو در سال سوم تحصیل ارائه می‌گردد و در طول یک سال دانشجویان باید حداقل به میزان ۲۵۶ ساعت در مدرسه حضور داشته باشند. حضور دانشجویان در موقعیت آموزشی/ تربیتی باید به تأیید معلم راهنما و مدیر مدرسه برسد و نوع فعالیت طبق برنامه تنظیم شده زیر نظر استاد راهنما در هر روز/ جلسه آموزشی در سوابق او ثبت و ضبط گردد. اجرای برنامه کارورزی یک و دو در توالی یکدیگر خواهد بود و ثابت بودن استاد در طول اجرای برنامه کارورزی یک و دو، کمک می‌کند تا هدایت یادگیری حرفه‌ای و دستیابی دانشجویان به اهداف پیش‌بینی شده در سطح بالاتری تحقق یابد. ارزیابی از عملکرد دانشجویان باید بر اساس زمان حضور و مستندات ارائه شده (در گزارش عملکرد) انجام شود.

برنامه کارورزی سه و چهار در سال چهارم تحصیل ارائه می‌شود. به دلیل ماهیت تلفیق دانش محتوایی و دانش تربیتی در اجرا، برنامه توسط استادان دارای تخصص میان رشته‌ای آموزش و در صورت نبود چنین استادانی به صورت چندرشته‌ای با مشارکت دو استاد (علوم تربیتی و تخصص موضوعی) ارائه می‌گردد، تا دانشجویان در عرصه عمل حرفه‌ای فرصت برنامه‌ریزی، اجرا و ارزیابی عملکرد حرفه‌ای خود بر اساس استانداردهای برنامه درسی و تأثیر آن بر یادگیری دانشجویان را در اختیار داشته باشند. زمان حضور دانشجویان در طول سال ۲۵۶ ساعت است که توسط مدرسه گزارش می‌شود و برنامه کار دانشجویان در سطح کلاس درس و مدرسه باید به تأیید استاد راهنما، معلم راهنما و مدیر مدرسه برسد. ارائه مستندات مرتبط با عملکرد دانشجویان جهت دفاع از شایستگی‌های حرفه‌ای در پایان دوره تحت نظارت گروه تربیت حرفه‌ای ضروری است.

۱. معرفی درس و منطق آن

در کارورزی یک، دانشجو معلم با کسب مهارت در به‌کارگیری روش‌ها و فنون مشاهده تأملی، موقعیت‌های آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه و کلاس درس را که شامل موقعیت فیزیکی (این مطالعه از منظر تأثیر موقعیت فیزیکی بر مسایل تربیتی و آموزشی صورت می‌گیرد)، ساختار و سازمان مدرسه (اعم از روابط و ساختارهای رسمی و غیررسمی که بر فرایندهای آموزشی و تربیتی مدرسه تأثیرگذار می‌باشند. علاوه بر این آشنایی با قوانین و مقررات، نحوه کارکرد این قوانین در روابط سازمانی-افقی و عمومی- در سطح مدرسه، منطقه و سازمان آموزش و پرورش مد نظر می‌باشد)، تعاملات عاطفی و روانی (شامل تعامل میان دانش‌آموزان، کادر مدرسه، ارتباط با اولیا، روابط معلم با دانش‌آموزان و تأثیر آن بر مسایل تربیتی و آموزشی است)، فرایندهای آموزش است را مورد مطالعه قرار داده و دریافت‌های خود را در قالب روایت‌ها، روزنگارها، تجربیات شخصی ارائه می‌نماید. این یافته‌ها از موقعیت مدرسه و کلاس درس در کنار یکدیگر/ در ارتباط با یکدیگر اجازه می‌دهد تا به تصویر همه‌جانبه‌ای از موقعیت و اتخاذ تصمیمات تأثیرگذار در موقعیت‌های پیچیده و منحصر به فرد دست یابد. چنین نگاهی هدایت‌کننده عمل معلم در کلیه موقعیت‌ها در طول دوره کارورزی و در آینده خواهد بود. روایت‌های دانشجو معلم از موقعیت‌های مختلف مورد واکاوی قرار گرفته و مسئله/ مسئله‌های شناسایی شده با استفاده از شواهد و مستندات علمی گزارش می‌گردد. اطلاعات جمع‌آوری شده از موقعیت مورد مطالعه می‌تواند همراه با عکس و فیلم/ گزارش، اسناد، گفتگو با کادر مدرسه/ معلم راهنما/ اولیاء/ دانش‌آموزان (با هماهنگی مدرسه) تکمیل شود.

نام درس: کارورزی ۱				مشخصات درس
<p>اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>با مشاهده تأملی مسئله‌های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را شناسایی و با استفاده از شواهد و مستندات علمی آن را تبیین نماید.</p> <p>مشاهدات تأملی و یافته‌های تجربی حاصل از واکاوی روایت‌ها را ثبت و گزارش نماید.</p>				<p>نوع درس: کارورزی</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>زمان درس: ۱۲۸ ساعت</p> <p>پیش‌نیاز: روان‌شناسی تربیتی، پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۱: پژوهش روایی، اصول و روش‌های تدریس</p> <p>نحوه آموزش: مشترک</p> <p>شایستگی اساسی:</p>
				<p>pk & pck کد ۲-۳</p> <p>۲&۳-۱</p>
				ملاک‌ها
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	مشاهده تأملی	
موقعیت‌های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را از زوایای مختلف بررسی، و اطلاعات جمع‌آوری شده را به صورت نظام‌مند توصیف، تحلیل و تفسیر نموده و یافته‌ها را به کمک شواهد معتبر/ مستندات علمی و پژوهشی ارائه را ارائه نماید.	توانسته است موقعیت‌های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را از زوایای مختلف بررسی، و اطلاعات جمع‌آوری شده را مبتنی بر شواهد و مستندات علمی و پژوهشی را ارائه نماید.	توانسته است موقعیت‌های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را با جمع‌آوری اطلاعات توصیف نماید اما یافته‌ها به صورت نظام‌مند تحلیل و تبیین نشده است.		

	واکاوی تجربیات	گزارش‌های توصیفی جمع‌آوری شده/ روایت‌های نگارش شده از مطالعه موقعیت فیزیکی، عاطفی، آموزشی، تربیتی را به صورت روایت نقل و کدگذاری نموده اما کدگذاری‌ها در قالب مضامین سازماندهی و یافته‌ها گزارش نشده است.	گزارش‌های توصیفی جمع‌آوری شده/ روایت‌های نگارش شده از مطالعه موقعیت فیزیکی، عاطفی، آموزشی، تربیتی را به صورت روایت نقل و کدگذاری نموده و در قالب مضامین سازماندهی و یافته‌ها را گزارش نموده است.	گزارش‌های توصیفی جمع‌آوری شده/ روایت‌های نگارش شده از مطالعه موقعیت فیزیکی، عاطفی، ساختار و سازمان، آموزشی، تربیتی را به صورت روایت نقل و کدگذاری نموده و در قالب مضامین سازماندهی نموده و با ایجاد ارتباط میان مضامین در قالب یک مسئله آموزشی/ تربیتی تبیین نموده است.
	تدوین و ارائه گزارش	در گزارش ارائه شده ساختار کلی گزارش نویسی رعایت شده اما شواهد و مستندات کافی برای یافته‌ها ارائه نشده است.	در گزارش ارائه شده ساختار گزارش نویسی به صورت نظام‌مند در ثبت و ارائه یافته‌ها رعایت شده است و یافته‌ها به کمک برخی شواهد و مستندات پشتیبانی شده است.	در گزارش ارائه ساختار گزارش نویسی به صورت نظام‌مند در ثبت و ارائه یافته‌ها رعایت شده است و مبتنی بر شواهد و مستندات تجربی و علمی گزارش شده است.

نکات مهم:

الف) سازماندهی دانشجومعلم در مدارس، هماهنگی با معلم و مدیر راهنما برای پذیرش آن‌ها باید قبل از شروع ترم و از طریق برنامه‌ریزی‌های انجام شده در ستاد کارورزی استان و پردیس/ واحد آموزشی انجام شود. توصیه می‌شود امور مربوط به سازماندهی دانشجومعلم در مدارس قبل از شروع ترم و در فاصله تعطیلات بین دو ترم صورت بگیرد.

ب) یکی از تکالیف اساتید ارائه بازخوردهای سازنده و هدایت دانشجومعلم برای پاسخ به پرسش‌های طرح شده یا نیازهای یادگیری با استفاده از پوشه کار است. لازم به توضیح است که روش تنظیم پوشه کار حرفه‌ای و چگونگی ثبت فرآیند یادگیری و ارائه مستندات مورد نیاز بر اساس ملاک‌ها و سطوح عملکرد پیش‌بینی شده در برنامه، امکان هدایت نظام‌مند فرآیند یادگیری حرفه‌ای را تدارک می‌بیند. وظیفه تنظیم پوشه کار حرفه‌ای بر عهده دانشجومعلم است. برخی از مستندات جمع‌آوری شده در پوشه کار حرفه‌ای با نظر استاد و دانشجومعلم به عنوان مستندات در پوشه کار حرفه‌ای که مربوط به عملکرد دانشجومعلم در کل دوره آموزشی است ثبت و ضبط می‌گردد.

ج) تعامل نزدیک میان استاد و دانشجومعلم از طریق مطالعه گزارش‌ها، نشست‌های حضوری و ارائه بازخورد به موقع و سازنده، و نیز تشکیل جلسات بحث و گفتگو پیرامون تجربیات حاصل از حضور در موقعیت‌های واقعی شرط لازم برای تحقق اهداف برنامه کارورزی است. تشکیل سمینار در کلیه هفته‌ها برای بحث و بررسی پیرامون عملکرد دانشجومعلم و گفتگو در خصوص بازخوردهای ارائه شده از سوی اساتید ضروری است. مشارکت دانشجومعلم در نقد و بررسی گزارش‌ها/ روایت‌های هم‌کلاسی‌ها/ هم‌قطاران فرصت یادگیری و انتقال تجربیات به یکدیگر را فراهم می‌کند.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

هفته اول: ارائه یک تصویر کلی از برنامه کارورزی در طی چهار ترم و انتظارات از دانشجومعلم، معرفی برنامه کارورزی^۱ با تأکید بر مشاهده تأملی و روایت‌نگاری (ماهیت روایت‌ها و چگونگی نگارش آن)، تکالیف عملکردی در طول ترم، برنامه زمان‌بندی سمینارها در سطح مدرسه و پردیس/ واحد آموزشی، و تبیین فرم‌های ارزیابی از عملکرد دانشجومعلم بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد، نحوه توزیع دانشجومعلم در

مدارس (هماهنگی با مناطق آموزشی و سازماندهی دانشجومعلم در مدارس باید قبل از شروع ترم و با تشکیل ستاد کارورزی در سطح استان صورت گیرد). تکمیل جدول آن چه می‌دانم، آن چه می‌خواهم بدانم/ پرسش‌هایی که دارم و آن چه یادگرفتم (این جدول در پایان هر جلسه سمینار توسط دانشجومعلم تکمیل و روند پیشرفت و یادگیری او را به تصویر می‌کشد). یکی از تکالیف اساتید ارائه بازخوردهای سازنده و هدایت دانشجومعلم برای پاسخ به پرسش‌های طرح شده یا نیازهای یادگیری است.

هفته دوم: کارگاه مشاهده تأملی و تبیین مسئله

تکلیف یادگیری: مشاهده فیلم تدریس/ موقعیت واقعی در سطح کلاس درس/ مدرسه و انجام فعالیت‌های یادگیری زیر:

الف: توصیف موقعیت (بیان ویژگی‌ها و مشخصه‌های متمایزکننده)

ب: تشریح/ استنباط از موقعیت (شناسایی اجزاء و روابط)

ج: تأمل (به گونه دیگر دیدن/ از زاویه دید دیگری به موقعیت نگاه کردن) با استفاده از تکنیک‌های اگر، آنگاه، شش کلاه تفکر، اسکمپر... در یافتن نقطه کانونی

د: تبیین مسئله با استفاده از استدلال قیاسی یا استقرایی به کمک شواهد و مستندات جمع‌آوری شده از موقعیت مشاهده شده.

فرآیند آموزش و هدایت کارگاه باید به گونه‌ای انجام شود که دانشجومعلم را برای مطالعه آزاد موقعیت آموزشی و تربیتی که طی جلسه سوم تا ششم انجام می‌شود آماده نماید.

از آن جایی که پیش‌نیاز کارورزی^۱، «توسعه حرفه‌ای^۱» می‌باشد و دانشجومعلم با ماهیت روایت‌ها و نحوه تحلیل و تفسیر آن آشنایی دارند، لذا توصیه می‌شود در جلسه اول و دوم امکان معرفی دانشجومعلم به مدارس محل کارورزی فراهم شود و از آن‌ها خواسته شود تا اولین تجربیات خود را از اولین روز کارورزی از زمان آماده شدن برای رفتن به مدرسه تا زمان برگشتن در قالب داستان یا خاطره یادداشت روزانه ثبت و ارائه نمایند. دانشجومعلم در اولین روز کارورزی مشاهده آزاد دارد و آن چه را مشاهده می‌کند بدون هیچ محدودیتی ثبت و ضبط خواهد نمود. این موارد می‌تواند شامل رخدادهای مسیر رفت و آمد به مدرسه؛ فضا و موقعیت مدرسه؛ احساسات، تصورات و انتظارات؛ نحوه برخورد کادر مدرسه؛ نحوه مواجه شدن با دانش آموزان؛ گفتگوها با کارکنان مدرسه، معلمان و... باشد.

هفته سوم: مشاهده تأملی (توصیف موقعیت)

با توجه به آموزش‌های ارائه شده در جلسه دوم دانشجومعلم با حضور در مدرسه مشاهدات خود از موقعیت را روایت خواهد نمود. انتظار این است که دانشجومعلم در این جلسه به توصیف و تشریح موقعیت آموزشی- تربیتی مورد علاقه خود به مطالعه بپردازد. دانشجومعلم برای انتخاب موقعیت مورد مطالعه (کلاس درس، فضای عمومی، روابط عاطفی، فرآیندهای آموزشی و...)، میزان پرداختن به جزئیات، بیان ویژگی‌های آشکار یا پنهان پدیده‌ها آزادی عمل دارد. انتظار می‌رود با توجه به تجربه کسب شده در جلسه قبل، در این جلسه دانشجومعلم با مشاهده دقیق به بررسی موقعیت پرداخته و بتواند ارتباطها میان عناصر و مؤلفه‌های تأثیرگذار و رابطه متقابل/ چندگانه میان عناصر/ مؤلفه‌ها را در قالب استنباط‌های مبتنی بر شواهد ارائه نماید. بازخوردهای ارائه شده از سوی استاد به دانشجومعلم کمک می‌کند تا داده‌های کافی از موقعیت را برای ورود به مراحل بعدی مطالعه موقعیت و تبیین مسئله جمع‌آوری نماید. با توجه به ماهیت این مطالعه که از نوع مطالعات کیفی است فرآیند رفت و برگشت میان مرحله جمع‌آوری داده‌ها و تحلیل و تفسیر آن برای شناسایی و تبیین مسئله در کلیه مراحل امکان‌پذیر خواهد بود.

در جلسه سمینار کلاسی یافته‌های حاصل از توصیف و تشریح موقعیت به بحث گذاشته شده و استنباط‌های ارائه شده از منظر شواهد پشتیبان مورد بررسی قرار می‌گیرد. تشکیل گروه‌های حرفه‌ای متشکل از سه تا چهار دانشجومعلم و ارائه بازخورد توسط هم‌کلاسی‌ها امکان به مشارکت گذاشتن تجربیات را به عنوان یک مهارت حرفه‌ای تقویت می‌کند. محورهای که گزارش‌ها بر اساس آن مورد نقد و بررسی قرار خواهد گرفت:

- بیان ویژگی پدیده‌های مطالعه شده در موقعیت (این ویژگی‌ها می‌تواند شامل ویژگی‌های آشکار یا پنهان پدیده‌های مورد مطالعه باشد).
- کفایت داده‌های جمع‌آوری شده از مطالعه موقعیت
- ارائه شواهد کافی برای استنباط‌ها

هفته چهارم: مشاهده تأملی (تبیین مسئله)

در این جلسه دانشجومعلم با توجه به بازخوردهای ارائه شده از سوی هم‌کلاسی‌ها یا استاد به مطالعه مجدد موقعیت (مدرسه) پرداخته و با جمع‌آوری شواهد بیشتر استنباط خود از موقعیت را قابل دفاع/ بازنگری می‌نماید. مطالعه موقعیت از زوایای متفاوت (از زاویه دید دانش‌آموز، معلمان، مدیر و ...) امکان دستیابی به درک پیچیدگی‌های موقعیت آموزشی- تربیتی و نیز جمع‌آوری شواهد لازم برای طرح ادعا و اثبات آن را در قالب مسئله آموزشی/ تربیتی تبیین شده فراهم می‌کند. به اشتراک گذاشتن دریافت‌ها در قالب گفتگوهای حرفه‌ای دو یا سه‌جانبه (استاد، دانشجومعلم، معلم/ مدیر یا دانشجومعلم و معلم/ مدیر) به دانشجومعلم اجازه می‌دهد تا از زاویه دید دیگران به پدیده‌ها نگاه کرده و درک عمیق‌تری نسبت به موقعیت به‌دست آورد. تکمیل داده‌ها و شواهد موردنیاز بر مبنای گفتگوهای انجام شده، جمع‌آوری مستندات علمی و پژوهشی و آماده نمودن گزارش مستند از موقعیت برای ارائه در سمینار کارورزی از وظایف دانشجومعلم در این مرحله از یادگیری حرفه‌ای است.

تنظیم زمان حضور دانشجومعلم در مدرسه و نشست‌هایی که به منظور بررسی مطالعات انجام شده/ پاسخ به بازخوردهای ارائه شده از سوی استاد/ هم‌کلاسی‌ها که به صورت فردی و گروهی برگزار می‌گردد با صلاحدید استاد راهنما تنظیم می‌شود. اما تشکیل جلسات سمینار کارورزی در هر هفته ضروری است.

نسخه‌ای از مجموعه فعالیت‌های انجام شده از فرآیند مطالعه موقعیت تا تبیین مسئله به همراه بازخوردهای ارائه شده در پرونده توسعه حرفه‌ای دانشجومعلم برای قضاوت در خصوص سطح توانایی‌های حرفه‌ای کسب شده ضبط می‌گردد.

هفته پنجم: مشاهده تأملی و مسئله‌شناسی موقعیت فیزیکی مدرسه/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس/ مدرسه

تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت فیزیکی مدرسه شامل: موقعیت جغرافیایی و محیط بیرونی مدرسه، انواع فضاها (کتابخانه، زمین ورزش، آبخوری، سرویس‌ها، کلاس‌ها، راهروها...) نور، جریان هوا، وضعیت بهداشت، امکانات و تجهیزات (کارگاهی، آزمایشگاهی، شبکه مجازی، سایت و...) شناسایی و تبیین مسئله (فرآیند مسئله‌شناسی و تبیین مسئله رعایت شود) و ارائه یافته‌ها در سمینار مدرسه/ پردیس. پیشنهاد می‌شود از ذکر جزئیات کاسته شود و در تهیه گزارش فیزیکی به بخش‌هایی پرداخته شود که در حیطه مسائل مربوط به امنیت دانش‌آموزان و تأثیر محیط بر یادگیری می‌گنجد. این گزارش در قالب روایت‌نگاری تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف موقعیت فیزیکی و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجومعلم به همراه بازخوردهای ارائه شده توسط استاد به منظور درک موقعیت فیزیکی و تأثیر آن بر یادگیری دانش‌آموزان، روابط عاطفی یا مسایل و مشکلات تربیتی در پوشه کار ضبط گردد.

هفته ششم: مشاهده تأملی و مسئله‌شناسی ساختار و سازمان مدرسه/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح مدرسه/ پردیس

تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از ساختار سازمانی، روش‌های به کارگرفته شده در اداره مدرسه، ساختار سازمانی، نحوه گردش کار در سطح مدرسه، تعامل میان مدیر با معلمان، کارکنان و با اولیاء مدرسه، تعامل معلمان با یکدیگر، تعامل با دانش‌آموزان و اولیاء و تدوین آن در قالب روایت‌نویسی تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف ساختار و سازمان مدرسه و تحلیل و تفسیر آن در سمینار کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجومعلم به همراه بازخوردهای ارائه شده توسط استاد به منظور درک ساختار و سازمان مدرسه (اعم از روابط رسمی یا غیررسمی، درون و بیرون مدرسه) و تأثیر آن بر یادگیری دانش‌آموزان، روابط عاطفی و شکل‌گیری/ حل مسائل آموزشی و تربیتی در پوشه کار ضبط گردد.

هفته هفتم: مشاهده تأملی و مسئله‌شناسی موقعیت عاطفی روانی/ تعاملات در سطح مدرسه/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس/ مدرسه

تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت عاطفی روانی مدرسه شامل: روابط عاطفی میان معلم و دانش‌آموزان (درک حالات روانی دانش‌آموزان، برنامه‌ریزی برای ایجاد جو مثبت و سازنده در فضای کلاس و...) تعاملات دانش‌آموزان با یکدیگر (میزان احترام، همدلی، همکاری و...)، روابط عاطفی میان معلمان و کارکنان و مدیر شناسایی و تبیین شود. یافته‌ها در سمینار مدرسه/ پردیس. این گزارش در قالب روایت‌نویسی (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف تعاملات و روابط عاطفی در سطح کلاس درس/ مدرسه و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

رشته راهنمایی و مشاوره بسته فعالیت‌های پرورشی: مشاهده جلسات مشاوره فردی/ گروهی؛ هفته مشاغل، هفته بهداشت روانی، هفته انجمن اولیاء و مربیان؛ بررسی نمونه پرونده تحصیلی و تربیتی دانش‌آموزان.

پوشه کار: گزارش دانشجومعلم به همراه بازخوردهای ارائه شده توسط استاد به منظور درک روابط عاطفی و تعاملات در سطح کلاس درس و مدرسه و تأثیر آن بر یادگیری دانش‌آموزان در پوشه کار ضبط گردد.

هفته هشتم تا چهاردهم: مشاهده تأملی کلاس درس^۱ و مسئله‌شناسی فرآیند آموزش/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس/ مدرسه

تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت آموزشی شامل: جو و فضای عاطفی و روانی، طراحی آموزشی، راهبردهای آموزش، سازماندهی تکالیف یادگیری، تعاملات میان معلم و دانش‌آموزان و دانش‌آموزان با یکدیگر، وضوح و شفاف بودن مباحث، میزان درگیر نمودن دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری، مواد و منابع آموزشی، ارزشیابی از یادگیری و...) شناسایی و تبیین شود. این گزارش در قالب روایت‌نگاری تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف فرآیند آموزش در سطح کلاس درس و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

رشته راهنمایی و مشاوره بسته فعالیت‌های پرورشی: مطالعه فرآیند جلسات آموزش خانواده؛ کلاس‌های مهارت‌های زندگی/ تفکر و پژوهش؛ اردوها و بازدیدها؛ طرح‌های ابتکاری مشاوره در سطح مدرسه (هدایت‌شغلی، هدایت تحصیلی، تأثیرگذاری بر مسایل عاطفی/ رفتاری).

پوشه کار: گزارش دانشجومعلم به همراه بازخوردهای ارائه شده توسط استاد در پوشه کار ضبط گردد.

جلسه پانزدهم و شانزدهم: سمینار (بررسی گزارش‌ها و تحلیل ساختار آن بر اساس فرآیند شناسایی و تبیین مسئله در سطح مدرسه/ پردیس/ واحد آموزشی به همراه تنظیم پوشه کار توسعه حرفه‌ای براساس انتخاب نمونه‌ای از عملکردها در فرآیند یادگیری و تحلیل و تفسیر آن به منظور ارائه تصویری روشن از یادگیری‌های حرفه‌ای دانشجومعلم)

در این نشست دانشجومعلمان یافته‌های خود از مطالعه موقعیت مدرسه و کلاس درس را در قالب مسئله‌های تبیین شده به همراه راه‌حل‌های مبتنی بر یافته‌های علمی ارائه نموده و یافته‌ها در کلاس به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرد.

تکلیف عملکردی: دانشجومعلمان گزارش یافته‌های خود در طول ترم را زیر نظر استاد تنظیم نمایند. در این گزارش دانشجومعلم باید یافته‌های خود را از مسئله‌های مطالعه شده، تبیین و آن را به کمک شواهد و مستندات علمی پژوهشی قابل دفاع ارائه نماید.

^۱ نحوه سازمان دادن زمان مطالعه فرآیندهای آموزش در طی این جلسات می‌تواند بر حسب علاقه دانشجو، شرایط مدرسه/ نظر معلم راهنما، و نوع اطلاعات مورد نیاز (متمرکز در یک کلاس، متمرکز در پایه‌های مختلف، متمرکز در موضوعات درسی مختلف در یک پایه) برای تبیین مسئله با نظر استاد راهنما تنظیم گردد.

پوشه کار: گزارش تنظیم شده در پوشه کار توسعه حرفه‌ای ضبط می‌گردد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیرمستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، به‌کارگیری راهبردهای شناختی در تحلیل موقعیت‌های واقعی، تحلیل نقدانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبردهای مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینارهای گروهی و فردی ارائه می‌گردد.

سمینارها

(الف) جلسات بحث و گفتگوی فردی / گروهی / جمعی قبل از طراحی: به منظور گفتگو پیرامون ظرفیت‌های شناسایی شده در موقعیت و چگونگی پیوند آن با پیامد یادگیری / فرصت‌های یادگیری (مراحل برقراری ارتباط و ...) و سنجش، نحوه هدایت یادگیری در سطح کلاس و مقاصد حرفه‌ای که دانشجومعلم به دنبال دستیابی به آن است. توصیه می‌شود این جلسات در سطح مرکز یا پردیس تشکیل شود.

(ب) جلسات بحث و گفتگو پس از اجرای طرح یادگیری: در این جلسات دانشجومعلم باید گزارشی از فرآیند اجرا که شامل طرح یادگیری، بازخوردهای ارائه شده در هر یک از مراحل آموزش، تحلیل و تفسیر را به همراه داشته باشد. این جلسات باید به دانشجومعلم کمک کند تا تصویر روشن‌تری نسبت به ظرفیت‌های حرفه‌ای خود و چگونگی بهره‌گیری از آن در موقعیت بعدی به دست آورد. این مهم به کمک بازخوردهای (در سه سطح تأمل بر روی عمل) ارائه شده از سوی استاد امکان‌پذیر می‌شود.

سمینارهای پس از اجرا می‌تواند در دو شکل زیر اجرا شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجومعلم در اجرای برنامه پیش‌بینی شده با هماهنگی معلم راهنما و ارائه بازخورد برای ادامه کار **ب:** در سطح مرکز یا پردیس به صورت مشارکتی برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و یافته‌ها و دستیابی به درک عمیق‌تر از تجربیات کسب شده. با توجه به این که در این ترم فعالیت‌های دانشجومعلم در قالب مطالعه موقعیت و تبیین مسئله دنبال می‌شود برگزاری سمینارها در هر یک از مراحل قبل و پس از اجرای هر مرحله به شیوه مشارکتی به درک انتظارات و انتقال تجربیات کمک می‌کند. سمینارها فرصت ارزشمندی را از طریق به اشتراک گذاشتن تجربیات برای کسب مهارت‌های حرفه‌ای در اختیار دانشجومعلم قرار می‌دهد.

انواع سمینارها

- سمینار با حضور استاد راهنما/ دانشجومعلم و معلمان راهنما
- سمینارهای گروهی برای انتقال یافته‌ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی (با برنامه‌ریزی و اعلام قبلی از سوی استاد)
- سمینار گروهی دانشجومعلم بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست استاد/ دانشجومعلم)

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: کتاب راهنمای عملی برنامه کارورزی ۱ و ۲ دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱)، ۱۳۹۴، انتشارات دانشگاه فرهنگیان.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس کارورزی یک در قالب سمینار پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجومعلم باید یافته‌های خود از مطالعه موقعیت‌های تربیتی و آموزشی را ارائه و با استاد به یافته‌های علمی پژوهشی (مطالعه شده در دروس نظری) از آن دفاع نمایند. این جلسه با حضور معلم راهنما تشکیل می‌شود.

ارزشیابی فرآیند: ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخوردهای داده شده به گزارش‌های ارائه شده در طول ترم و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می‌گیرد. میزان مشارکت در بحث‌ها، ارائه یافته‌های جدید، پاسخ به بازخوردهای داده شده و ...

ارزیابی پوشه کار: کلیه گزارش‌ها به همراه بازخوردهای داده شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجومعلم ضبط و مبنای برنامه‌ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجومعلم و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد. تشکیل پوشه الکترونیکی برای تسهیل دسترسی به سوابق و مستندات و ارزیابی عملکرد دانشجومعلم در پایان دوره توصیه می‌شود.

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما): بخشی از ارزیابی دانشجومعلم در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می‌گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه: **۲۰ امتیاز**
 - گزارش‌های عملکردی مرحله‌ای: **۴۰ امتیاز**
 - تدوین و ارائه گزارش پایانی: **۴۰ امتیاز**
- حد نصاب قبولی در درس کارورزی ۱، کسب حداقل ۷۰ درصد امتیاز یا نمره ۱۴ می‌باشد.**

در صورتی که بنا به دلایلی دانشجومعلم قادر به ارائه گزارش پایانی کارورزی ۱ نباشد، توصیه می‌شود در یک نشست مشترک میان معلم راهنما، استاد کارورزی و دانشجومعلم نسبت به شناسایی مسئله‌ها/ نیازها اقدام شده و فعالیت‌های یادگیری ترمیمی دانشجومعلم بر اساس آن طراحی، اجرا و ارزیابی شود. دانشجومعلمانی که بنا به دلایلی موفق به اتمام کار در طول ترم نشده‌اند می‌توانند با در نظر گرفتن یک برنامه ترمیمی از یک تا چهار هفته نسبت به تهیه/ تکمیل گزارش‌ها و شناسایی مسئله‌ها برای ورود به عرصه با نظر استاد راهنما اقدام نمایند. بدیهی است که نمره این گروه از دانشجومعلمان بر اساس آیین‌نامه آموزشی ناتمام اعلام می‌گردد. (پ ۳/ص ۴/۷۷)

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۱. تنظیم فهرست و فصل‌بندی
۲. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی
۳. نگارش ادبی و فنی
۴. اعتبار داشتن گزاره‌ها
۵. فرآیند کدگذاری
۶. ظرافت و زیبایی ظاهری
۷. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره‌ها
۸. ارائه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل
۹. ارائه راه‌حل‌ها و پیشنهادهای برخاسته از یافته‌ها
۱۰. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست‌ها
۱۱. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی

۱. معرفی درس و منطق آن

اگر تدریس را فرایندی سازمان‌یافته، اخلاقی و متعهدانه بدانیم که نیازمند بهره‌گیری از یافته‌های علمی، شهود^۲ و خلاقیت و هنر در موقعیت‌های بی‌بدیل و منحصر به فرد است، در آن صورت برنامه کارورزی به جای تمرکز انحصاری بر آموزش فنون، نیازمند آن است که دانش‌جو معلم، فعالانه با موقعیت‌های واقعی در سطح کلاس درس روبرو شود و به آنان کمک کند تا با به کارگیری روش‌های استدلالی/ منطقی به بررسی موقعیت‌های یادگیری پرداخته و با آگاهی انتقادی نسبت به تجربیات اندوخته شده به آفرینش الگوهای ذهنی و طرح‌واره‌هایی بپردازند که به آنان در اتخاذ تصمیمات اثربخش و ارزیابی نتایج حاصل از تصمیمات جهت برنامه‌ریزی کمک کند.

تدریس عملی، وابسته به موقعیت است و با ویژگی‌های شخصی معلم و آنچه او در یک مکان و زمان خاص انجام می‌دهد مرتبط است. از این رو فرصت‌های یادگیری تدارک دیده شده در کارورزی دو، به دنبال آن است تا دانش‌جو معلم را در معرض دانش کاربردی که ترکیبی از انواع مختلف دانش (بیانی^۳، رویه‌ای^۴، موقعیتی^۵، فراشناختی^۶) است قرار داده، به آنان کمک کند تا به تأمل در باره موقعیت‌های تربیتی بپردازند. در این برنامه از طریق طراحی، اجرا و ارزیابی فعالیت‌های یادگیری امکان کسب تجربیات مستقیم/ دست اول در خصوص مسئله شناسایی شده، بررسی نتایج اجرای فعالیت‌ها و بازاندیشی در تأثیرگذاری آن بر موقعیت آموزشی- تربیتی و درک خود نسبت به موقعیت مطالعه شده در کارورزی یک را به دست آورند. در برنامه کارورزی دو، دانش‌جو معلم با قرار گرفتن در معرض تکالیف اصیل^۷، توانایی تأمل در عمل را به طور مقدماتی از طریق مشارکت در فرآیند آموزش (فردی، گروه‌های کوچک/ گروه‌های بزرگ) و در نهایت اجرای مستقل فعالیت‌های یادگیری زیر نظر معلم راهنما در سطح کلاس درس کسب خواهد نمود و به درک عمیقی نسبت به آنچه در کلاس جریان دارد دست می‌یابد. آگاهی نسبت به تصمیمات ناظر به برنامه‌ریزی، اجرا و ارزیابی، به عنوان یک فرآیند تأملی به شناخت جهت‌گیری حرفه‌ای، نوع تفکر و سبک تدریس دانش‌جو معلم کمک خواهد کرد.

نام درس: کارورزی ۲				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانش‌جو معلم قادر خواهد بود: ۱. با تداوم مطالعه موقعیت یادگیری (در سطح کلاس درس یا مدرسه) فعالیت‌هایی را برای شناخت عمیق/ عملی مسئله آموزشی- تربیتی شناسایی شده طراحی، تولید و اجرا نموده و میزان تأثیرگذاری آن بر موقعیت را ارزیابی نماید. ۲. تجربیات خود از مشارکت در فرآیند آموزش را واکاوی نموده و یافته‌های خود را تبیین نماید.				نوع درس: کارورزی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۱۲۸ ساعت پیش‌نیاز: کارورزی ۱، اصول و روش‌های تدریس نحوه آموزش: مشترک
				شایستگی اساسی: P Ck & pk کد ۲- ۳-۱&۲-۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	مطالعه موقعیت
توانسته است موقعیت‌های یادگیری را با جمع‌آوری اطلاعات به صورت نظام‌مند برای شناسایی مسئله یادگیری/ نیاز توصیف نموده و روش‌هایی را برای تأثیرگذاری بر	توانسته است موقعیت‌های یادگیری را با جمع‌آوری اطلاعات به صورت نظام‌مند برای شناسایی مسئله یادگیری/ نیاز توصیف نموده و روش‌هایی	توانسته است موقعیت‌های یادگیری را با جمع‌آوری اطلاعات توصیف نماید. اما نتوانسته است مسئله/ نیاز را به کمک شواهد تبیین نماید.		

۲- Intuition

۳- Declarative knowledge

۴- Procedural knowledge

۵- Conditional knowledge

۶- Metacognitive Knowledge

۷- Authentic task

		را برای تأثیرگذاری بر موقعیت پیشنهاد داده است.	موقعیت مستند به شواهد معتبر و یافته‌های علمی ارائه داده است.
فعالیت آموزش/ یادگیری	فعالیت یادگیری طراحی شده ناظر به نیاز/ مسئله شناسایی شده در یکی از انواع (فردی، گروه کوچک، جمعی) است، اما گزارش اجرا و ارزیابی نشان‌دهنده تأثیرگذاری بر حل مشکل/ رفع نیاز نیست.	فعالیت یادگیری طراحی شده از انسجام برخوردار است و گام‌های اجرای آن به وضوح مشخص شده است. ارزیابی از اجرای فعالیت نشان‌دهنده تأثیرگذاری بر حل مسئله/ رفع نیاز در انواع (فردی، گروه کوچک/ جمعی) است.	فعالیت یادگیری طراحی شده، امکان ایجاد انعطاف و اتخاذ تصمیمات آگاهانه ناظر به موقعیت آموزش/ یادگیری را فراهم نموده و نتایج ارزیابی از اجرا نیز منعکس‌کننده تأثیر روش‌های به کارگرفته شده در حل مسئله/ رفع نیاز در انواع (فردی، گروه کوچک/ جمعی) است.
توسعه حرفه‌ای	گزارش عملکرد شامل فعالیت‌های انجام شده در طول نیم‌سال است، اما یافته‌ها به گونه‌ای که انعکاس‌دهنده دلایل موفقیت/ توانایی‌ها، محدودیت‌های حرفه‌ای خود و راه‌هایی برای توسعه آن ارائه نشده است.	گزارش عملکرد شامل فعالیت‌های انجام شده در طول نیم‌سال است و یافته‌ها انعکاس‌دهنده دلایل موفقیت/ توانایی‌ها، محدودیت‌های حرفه‌ای است اما راهکارهایی برای توسعه حرفه‌ای ارائه نشده است.	گزارش عملکرد شامل فعالیت‌های انجام شده در طول نیم‌سال است و یافته‌ها انعکاس‌دهنده دلایل موفقیت/ توانایی‌ها، محدودیت‌های حرفه‌ای است و راهکارهای عملی برای توسعه حرفه‌ای ارائه شده است.
تدوین و ارائه گزارش	در گزارش ارائه شده از موقعیت‌های یادگیری کدگذاری، و طبقه‌بندی گزاره‌ها در قالب مضامین و ساختار پژوهش روایتی انجام شده، اما شواهد و مستندات کافی برای یافته‌ها ارائه نشده است.	در گزارش ارائه شده از موقعیت‌های یادگیری کدگذاری، و طبقه‌بندی گزاره‌ها در قالب مضامین و ساختار پژوهش روایتی رعایت شده و شواهد و مستندات کافی برای یافته‌ها ارائه شده است.	در گزارش ارائه شده از موقعیت‌های یادگیری کدگذاری، و طبقه‌بندی گزاره‌ها در قالب مضامین و ساختار پژوهش روایتی رعایت شده و شواهد و مستندات مبتنی بر یافته‌های تجربی و علمی است .

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول:

معرفی برنامه کارورزی و تکالیف عملکردی، نحوه طراحی فعالیت‌های یادگیری، شیوه تنظیم روایت‌ها، برنامه زمان‌بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجومعلم بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.

جلسه دوم تا شانزدهم :

در طول این جلسات دانشجومعلم در مدرسه حضور خواهد داشت و جلسات بحث کارورزی برحسب مورد می‌تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود. از آنجایی که در برنامه کارورزی ۲، دانشجومعلم در مقیاس خرد در فعالیت‌های یادگیری در سطح کلاس درس مشارکت می‌کند و از این طریق به تجربیات دست اول در زمینه یادگیری دست خواهد یافت؛ لذا ضروری است دانشجومعلم براساس گزارش پایانی ارائه شده در نیم‌سال اول، مسئله‌ها/ نیازهای تأثیرگذار بر یادگیری دانش‌آموزان را در سطح فردی، گروه‌های کوچک، گروه کلاسی شناسایی و آن‌ها را

در قالب فعالیت‌های یادگیری طراحی و تدوین نموده و با هدایت معلم راهنما (به صورت مشترک با معلم راهنما یا به صورت مستقل زیر نظر معلم راهنما اجرا نماید) به حل مسئله/ پاسخ به نیازها اجرا نماید. این مسئله‌ها/ نیازها می‌تواند ناظر به عملکردهای شناختی یا عاطفی-هیجانی دانش‌آموزان باشد. گفتگو با دانشجو معلم قبل و بعد از اجرا در ارتباط با طرح طراحی شده، و فرآیند اجرای فعالیت باید در فضایی امن و راحت به گونه‌ای که منجر به یک خود ارزیابی و شناسایی نقاط قوت و ضعف و راهکارهای ارتقاء/ بهبود آن باشد (فرم‌های گفتگو قبل و پس از اجرای فعالیت ضمیمه است).

توصیه: با توجه به این که مسئله‌های شناسایی شده از سوی دانشجو معلم از عمق و پیچیدگی متفاوتی برخوردار است لذا، می‌توان برحسب موقعیت‌های مطالعه شده نسبت به اجرای فعالیت‌های یادگیری به صورت فردی، گروه کوچک، جمعی اقدام نمود. تصمیم‌گیری در خصوص تقدم و تأخر در اجرای هر یک از این موقعیت‌های یادگیری بر عهده مدرس محترم است.

در صورتی که بنا به دلایلی دانشجو معلم امکان کار بر روی مسئله‌های شناسایی شده در ترم یک را دارا نباشد، توصیه می‌شود در یک نشست مشترک میان معلم راهنما، استاد کارورزی و دانشجو معلم نسبت به شناسایی مسئله‌ها/ نیازها اقدام شده و فعالیت‌های یادگیری بر اساس آن طراحی، اجرا و ارزیابی شود. دانشجو معلمانی که بنا به دلایلی موفق به اتمام کار در ترم یک نشده‌اند می‌توانند با در نظر گرفتن یک برنامه ترمیمی از یک تا چهار هفته نسبت به تهیه/ تکمیل گزارش‌ها و شناسایی مسئله‌ها برای ورود به عرصه با نظر استاد راهنما اقدام نمایند. بدیهی است که نمره این گروه از دانشجو معلم بر اساس آیین‌نامه آموزشی ناتمام اعلام می‌گردد.

تکالیف عملکردی برای مشارکت در فعالیت‌های کلاسی:

۱. تهیه طرح برای مشارکت در فعالیت‌های یادگیری و اجرای مستقل فعالیت‌ها با هماهنگی معلم راهنما.
۲. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به صورت فردی و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.
۳. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به برای گروه کوچک و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.
۴. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله در سطح جمعی/ کلاس درس و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

تکالیف عملکردی برای اجرا توسط دانشجو معلمان

۱. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.
۲. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به برای گروه کوچک به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.
۳. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله در سطح جمعی/ کلاس درس به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن با پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

پیش‌بینی می‌شود بسیاری از مسئله/ نیازهای شناسایی شده در محورهای طراحی فعالیت‌های زیر قابل طرح باشد. به همین دلیل نمونه‌هایی پیشنهادی از نحوه طراحی فعالیت‌های یادگیری در این‌جا ارائه می‌شود. بدیهی است که ممکن است بعضی مسئله / نیازهای شناسایی شده، در این قالب‌ها نگنجد. در چنین صورتی با راهنمایی معلم و استاد راهنما، دانشجو معلم به طراحی، اجرا و ارزیابی فعالیت یادگیری خواهد پرداخت.

محور طراحی فعالیت‌های پیشنهادی

- طراحی فعالیت یادگیری برای درگیر نمودن دانش‌آموزان

- طراحی فعالیت یادگیری برای مرور مباحث
- طراحی فعالیت یادگیری برای آموزش مهارت‌های کار مشارکتی
- طراحی فعالیت برای پرورش مهارت‌های تفکر
- طراحی تکلیف یادگیری برای یکی از موضوعات درسی
- طراحی فعالیت رفع بدفهمی‌های دانش‌آموزان
- طراحی فعالیت برای رفع عقب ماندگی‌های تحصیلی
- طراحی فعالیت برای تقویت/ بهبود عملکردهای عاطفی (مثل بی‌نظمی، عدم رعایت قوانین)
- طراحی فعالیت یادگیری برای سنجش آموخته‌ها
- سایر فعالیت‌ها به تشخیص معلم راهنما و استاد راهنما

رشته راهنمایی و مشاوره بسته فعالیت‌های پرورشی: تهیه بروشور/ اجرای فعالیت در ارتباط با: سرود، مراسم/ مناسبت‌ها، برگزاری نمایشگاه، بازدید، اردو، آموزش خانواده.

ساختار طراحی فعالیت‌ها:

- هدف/ پیامد
- مراحل/ گام‌های اجرای فعالیت
- ...
- ...
- ...
- ...
- مواد/ منابع آموزشی مورد نیاز
- روش بازخورد دادن به دانش‌آموزان در فرایند اجرا
- سنجش آموخته‌ها/ سنجش عملکرد

تهیه گزارش از اجرا

.....

سمینارها

سمینارها در دو شکل اجرا می‌شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجو معلم در اجرای فعالیت‌ها و بر اساس طرح پیش‌بینی شده با مشارکت معلم راهنما برای کمک به دانشجو معلم در ارزیابی عملکرد خود و برنامه‌ریزی.

ب: در سطح واحد آموزشی به صورت مشارکتی برای به مشارکت گذاشتن تجربیات و یافته‌ها و دستیابی به درک عمیق‌تر از تجربیات کسب شده.

انواع سمینارها

۱. سمینار با حضور معلمان راهنما و دانشجو معلمان دو نوبت در نیم‌سال و الزامی
۲. سمینارهای جمعی برای انتقال یافته‌ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی (با برنامه‌ریزی و اعلام قبلی از سوی مدرس)

۳. سمینار گروهی دانشجویان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست دانشجویان)

- مدیریت و نظارت بر کیفیت و کمیت برگزاری سمینارها بر عهده استاد راهنما است.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

برگزاری کارگاه آموزشی برای طراحی فعالیت‌های یادگیری با رویکرد شناختی، و به کارگیری راهبردهای شناختی برای مطالعه و تحلیل نقادانه موقعیت‌های یادگیری در سطح کلاس درس، رویکرد تجربی برای اجرای فعالیت‌ها در سطح کلاس درس به صورت فردی، گروه‌های کوچک/جمعی، راهبردهای مشارکتی، برای مشارکت در سمینارهای کلاسی و به بحث گذاشتن تجربیات و ارائه یافته.

سمینارها

الف) جلسات بحث و گفتگوی فردی/گروهی/جمعی قبل از طراحی: به منظور گفتگو پیرامون ظرفیت‌های شناسایی شده در موقعیت و چگونگی پیوند آن با پیامد یادگیری/فرصت‌های یادگیری (مراحل برقراری ارتباط و ... و سنجش، نحوه هدایت یادگیری در سطح کلاس و مقاصد حرفه‌ای که دانشجویان به دنبال دستیابی به آن است. توصیه می‌شود این جلسات در سطح مرکز یا پردیس تشکیل شود.

ب) جلسات بحث و گفتگو پس از اجرای طرح یادگیری: در این جلسات دانشجویان باید گزارشی از فرآیند اجرا که شامل طرح یادگیری، بازخوردهای ارائه شده در هر یک از مراحل آموزش، تحلیل و تفسیر را به همراه داشته باشد. این جلسات باید به دانشجویان کمک کند تا تصویر روشن‌تری نسبت به ظرفیت‌های حرفه‌ای خود و چگونگی بهره‌گیری از آن در موقعیت بعدی به دست آورد. این مهم به کمک بازخوردهای (در سه سطح تأمل بر روی عمل) ارائه شده از سوی استاد امکان‌پذیر می‌شود.

سمینارهای پس از اجرا می‌تواند در دو شکل زیر اجرا شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجویان در اجرای برنامه پیش‌بینی شده با هماهنگی معلم راهنما و ارائه بازخورد برای ادامه کار

ب: در سطح مرکز یا پردیس به صورت مشارکتی برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و یافته‌ها و دستیابی به درک عمیق‌تر از تجربیات کسب شده. با توجه به این که در این ترم فعالیت‌های دانشجویان در قالب طراحی، اجرا و ارزیابی فعالیت یادگیری برای درک عمیق‌تر نسبت به موقعیت یادگیری است، برگزاری سمینارها در هر یک از مراحل قبل و پس از اجرای هر مرحله به شیوه مشارکتی به درک انتظارات و انتقال تجربیات کمک می‌کند. سمینارها فرصت ارزشمندی را از طریق به اشتراک گذاشتن تجربیات برای کسب مهارت‌های حرفه‌ای در اختیار دانشجویان قرار می‌دهد.

انواع سمینارها

- سمینار با حضور استاد راهنما/دانشجویان و معلمان راهنما
- سمینارهای گروهی برای انتقال یافته‌ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی (با برنامه‌ریزی و اعلام قبلی از سوی استاد)
- سمینار گروهی دانشجویان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست استاد/دانشجویان)

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: کتاب راهنمای عملی برنامه کارورزی ۱ و ۲ دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱)، ۱۳۹۴، انتشارات دانشگاه فرهنگیان.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس کارورزی ۲، بر اساس تهیه طرح فعالیت در سطح کلاس، مشارکت با معلم راهنما در اجرای فعالیت‌های یادگیری، اجرای مستقل فعالیت‌های یادگیری و ارزیابی از نتایج بر اساس پیش‌بینی‌ها، شرکت در سمینارهای کلاسی برای ارائه یافته‌ها و تجربیات به سایر دانشجومعلم‌ان. در این سمینارها دانشجومعلم‌ان باید یافته‌های خود از مطالعه موقعیت‌های تربیتی و آموزشی را ارائه و با استناد به یافته‌های علمی پژوهشی (مطالعه شده در دروس نظری) ارائه و از آن دفاع نمایند.

ارزشیابی فرآیند: ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخوردهای داده شده به گزارش‌های ارائه شده در طول نیم‌سال و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می‌گیرد. میزان مشارکت در بحث‌ها، ارائه یافته‌های جدید، پاسخ به بازخوردهای داده شده و

ارزیابی پوشه‌کار: طرح تهیه شده و کلیه گزارش‌ها از اجرای فعالیت‌ها به همراه بازخوردهای داده شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجومعلم ضبط و مبنای برنامه‌ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجومعلم و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد.

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما): بخشی از ارزیابی دانشجومعلم در پایان نیم‌سال مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می‌گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی (معلم راهنما)، سمینارها (استاد راهنما): **۲۰ امتیاز**
- نظر معلم راهنما در مورد سطح عملکرد دانشجومعلم بر اساس ملاک‌های ذکر شده: **۳۰ امتیاز**
- نظر استاد راهنما در طراحی، تدوین، اجرای و ارزیابی فعالیت‌ها با توجه به سطح عملکرد دانشجومعلم براساس ملاک‌های ذکر شده **۳۰ امتیاز**
- تدوین و ارائه گزارش پایانی توسط استاد راهنما با کسب نظر از معلم راهنما با توجه به سطح عملکرد دانشجومعلم بر اساس ملاک‌های ذکر شده: **۲۰ امتیاز**
- حد نصاب قبولی در درس کارورزی ۲، ۷۰ درصد امتیاز یا نمره ۱۴ می‌باشد. (پ/۳صص ۷۸/۷۷)

در صورتی که بنا به دلایلی دانشجومعلم قادر به ارائه گزارش پایانی کارورزی ۲ نباشد، توصیه می‌شود در یک نشست مشترک میان معلم راهنما، استاد کارورزی و دانشجومعلم نسبت به شناسایی مسئله‌ها/ نیازها اقدام شده و فعالیت‌های یادگیری ترمیمی دانشجومعلم بر اساس آن طراحی، اجرا و ارزیابی شود. دانشجومعلمانی که بنا به دلایلی موفق به اتمام کار در طول ترم نشده‌اند می‌توانند با در نظر گرفتن یک برنامه ترمیمی از یک تا چهار هفته نسبت به تهیه/ تکمیل گزارش‌ها و شناسایی مسئله‌ها برای ورود به عرصه با نظر استاد راهنما اقدام نمایند. بدیهی است که نمره این گروه از دانشجومعلم‌ان بر اساس آیین‌نامه آموزشی ناتمام اعلام می‌گردد. (پ/۳صص ۴/۷۷)

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۱۲. تنظیم فهرست و فصل‌بندی
۱۳. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی
۱۴. نگارش ادبی و فنی
۱۵. اعتبار داشتن گزاره‌ها
۱۶. فرآیند کد گذاری
۱۷. ظرافت و زیبایی ظاهری
۱۸. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره‌ها

۱۹. ارایه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل
۲۰. ارائه راه‌حل‌ها و پیشنهادهای برخاسته از یافته‌ها
۲۱. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست‌ها
۲۲. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی

۱. معرفی درس و منطق آن

در کارورزی ۳، دانشجویان به طور مستقیم مسئولیت تدریس و اداره کلاس درس (۴۵/۹۰ دقیقه) را بر عهده می‌گیرند و با مطالعه بافت و زمینه‌ای که آموزش در آن جاری است، طرح یادگیری را برای آموزش مفاهیم/ مهارت‌های علمی ارائه شده در برنامه درسی^۸ تدوین می‌نمایند. چنین طرحی باید در برگزیده فرصت‌هایی باشد که نسبت به یادگیری دانش‌آموزان حساس بوده و عمیقاً با بافت و بستر واقعی زندگی آن‌ها ارتباط برقرار می‌نماید. ماهیت تکالیف یادگیری و عملکردی پیش‌بینی شده در طرح یادگیری نیز باید بتواند میان تجربیات و دانسته‌های پیشین و جدید دانش‌آموزان ارتباط برقرار کند و امکان یکپارچه‌سازی یادگیری فراهم نماید.

برنامه‌ریزی دانشجویان با طرح پرسش‌هایی در خصوص ظرفیت‌هایی که در بافت و زمینه یادگیری وجود دارد و می‌تواند به دانش‌آموزان در به کارگیری دانش و تجربه پیشین و علایق شخصی آنان کمک نماید آغاز شده و با تدارک دیدن فرصت‌هایی برای به تجربه گذاشتن دریافت‌ها، طرح پرسش‌ها/ فرضیه‌ها از سوی دانش‌آموزان، ادامه می‌یابد. یافته‌های حاصل از این تجربه برای درک عمیق‌تر/ رفع بدفهمی‌ها، در موقعیت واقعی/ شبیه‌سازی شده به کارگرفته می‌شود و نتایج/ آموخته‌ها - با توجه به این که یادگیرندگان امکان طرح پرسش/ فرضیه‌های متفاوتی را دارا هستند - برای استحکام بیشتر یادگیری به اشتراک گذاشته می‌شود.

در این فرآیند دانش‌آموزان فرصت خواهند داشت تا دانش کسب شده را با استفاده از راهبردهای یادگیری در شرایط جدید به کار بگیرند و به علایق/ پرسش‌هایی که در فرآیند یادگیری طرح شده پاسخ دهند. در طی این مراحل (گام‌ها) دانشجویان از طریق ثبت و واکاوی روایت‌ها با طرح پرسش‌های تأملی و پاسخ به آن‌ها بصیرت بیشتری نسبت به اثربخشی طرح یادگیری و هدایت این فرآیند کسب می‌کند و از طریق درک واقعیت‌های محیط آموزشی، تأثیر آن بر عملکرد خود، ویژگی‌ها و توان‌مندی‌های شخصی، و نحوه سازگار نمودن توانایی‌های خود با موقعیت‌های پیچیده و منحصر به فرد آموزشی، در توسعه حرفه‌ای خود نقش فعالی ایفا می‌کند. این پرسش‌ها باید بتوانند حس کنجکاوی دانشجویان را برای مطالعه موقعیت‌های مسئله‌ای در کلاس، ارزیابی اثربخشی یک نظریه در عمل، آزمون مجدد یافته‌های تجربی/ علمی و ... را در قالب کنش پژوهی فردی برانگیزد. علاوه بر این پاسخ به پرسش‌هایی که در فرآیند تصمیم‌گیری و پس از آن طرح می‌شود زمینه‌ساز عمل جدید بوده و دانشجویان را در فرآیند توسعه حرفه‌ای و بافت و زمینه‌ای که در آن دست به عمل خواهد زد، یاری می‌کند. در این مرحله شیوه مطالعه کنش‌پژوهی فردی است و هدف از عمل فکورانه دانشجویان؛ به سازی عمل، ارتقاء درک و فهم، و اصلاح عملکرد حرفه‌ای خود در موقعیتی است که در آن دست به عمل زده است.

مشخصات درس	نام درس: کارورزی ۳
نوع درس: کارورزی	اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجویان قادر خواهد بود:
تعداد واحد: ۲	با تحلیل محتوای برنامه‌درسی/ کتاب درسی مفاهیم و مهارت‌های اساسی را شناسایی و طرح یادگیری را طراحی، اجرا و ارزیابی نموده، و تأثیرات آن بر نتایج توانایی دانش‌آموزان در انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید را مورد ارزیابی قرار دهد.
زمان درس: ۱۲۸ ساعت	نتایج تجربیات خود از فرآیند طراحی، اجرا و ارزیابی و بازبینی و بازاندیشی را با تکیه بر عقلانیت عملی در قالب کنش‌پژوهی فردی گزارش کند.
پیش‌نیاز: کارورزی ۲ و طراحی آموزشی در ...	
نحوه آموزش: مشترک	

۸ - برنامه درسی/ کتاب درسی (با توجه به این که سند برنامه درسی معمولاً در اختیار معلمان قرار ندارد می‌توان از کتاب درسی استفاده نمود).

شایستگی اساسی:			
Pk & Ck & Pk ۲-۲ و ۳-۱ و ۲-۳			
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
طراحی	در طرح یادگیری مفاهیم و مهارت‌های برنامه شناسایی شده اما تکالیف یادگیری و عملکردی پیش‌بینی شده با محدودیت‌ها و امکانات موقعیت یادگیری، تجربیات و دانش پیشین دانش‌آموزان تناسب ندارد.	در طرح یادگیری مفاهیم و مهارت‌های برنامه شناسایی شده و تکالیف یادگیری و عملکردی ناظر به بافت فرهنگی و اجتماعی دانش‌آموزان است و تجربیات، دانش پیشین و علایق دانش‌آموزان را مبنای طراحی قرار داده است.	در طرح یادگیری مفاهیم و مهارت‌های برنامه شناسایی شده و فرصت‌های یادگیری تدارک دیده شده ویژگی‌های منحصر به فرد در یک بوم خاص ^۹ را برای پاسخ به دامنه تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان مورد توجه قرار داده است.
هدایت فرآیند یادگیری	در فرآیند یادگیری تکالیف یادگیری و عملکردی طراحی شده را مطابق پیش‌بینی اجرا می‌کند و فرآیند آموزش از انعطاف لازم برای متناسب نمودن آن با اقتضائات محیط واقعی و پاسخ به نیازها برخوردار نیست.	هدایت فرآیند یادگیری از انعطاف لازم برخوردار است و تکالیف یادگیری و عملکردی طراحی شده متناسب با اقتضائات محیط واقعی، نیازهای ایجاد شده در فرآیند یادگیری تعدیل می‌گردد.	هدایت فرآیند یادگیری ناظر به تقویت سطوح پیچیده تفکر است و عدول از تصمیمات پیش‌بینی شده در طراحی فرصت‌های یادگیری متناسب با اقتضائات محیط واقعی، نیازهای ایجاد شده در فرآیند آموزش برای پاسخ به شرایط بی‌موقعیت یادگیری مورد توجه قرار می‌گیرد.
توسعه حرفه‌ای	چرخه فرآیند عمل از مرحله شناسایی مسئله تا بازتعریف مسئله دنبال شده است اما گزارش مستند به تجربیات کسب شده و همراه با پیشنهادات عملی برای موقعیت‌های بعدی نیست.	چرخه فرآیند عمل از مرحله شناسایی مسئله تا بازتعریف آن دنبال شده است و گزارش ارائه شده مستند به تجربیات کسب شده به همراه پیشنهادات عملی برای اقدام بعدی است.	چرخه فرآیند عمل از مرحله شناسایی مسئله تا بازتعریف آن دنبال شده است و گزارش ارائه شده مستند به تجربیات حاصل از عمل تأملی در فرآیند کنش‌پژوهی فردی است و منعکس‌کننده مسیر به‌سازی در عمل، بهبود درک و فهم و اصلاح عملکرد خود در موقعیتی است که دانش‌جو معلم در آن دست به عمل زده است.
تدوین و ارائه گزارش	در گزارش ارائه شده ساختار کلی گزارش رعایت شده اما تحلیل و تفسیر روایت‌ها مبتنی بر شواهد و	در گزارش ارائه شده ساختار کار به صورت نظام مند حاصل ثبت و روایت‌ها و متکی بر	در گزارش ارائه شده ساختار کار به صورت نظام‌مند حاصل ثبت و واکاوی روایت‌ها و متکی بر عقلانیت عملی است و نتایج در چرخه

کنش پژوهی فردی نشان از تأثیر تصمیمات در نتایج یادگیری دانش آموزان دارد و این تصمیمات به کمک شواهد و مستندات تجربی و علمی معتبر شده است .	عقلانیت عملی در فرآیند کنش پژوهی فردی است و یافته‌ها به کمک برخی شواهد و مستندات پشتیبانی شده است.	مستندات متقن / نظام‌مند برای دفاع از یافته‌ها نیست.		
--	--	---	--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول:

معرفی برنامه کارورزی و تبیین فرآیند کنش پژوهی فردی، آشنایی با ساختار و چگونگی تهیه طرح یادگیری با تمرکز بر فرایند پیش‌بینی شده، شیوه ثبت تجربیات و واکاوی آن در هر یک از مراحل کنش پژوهی فردی، ساختار گزارش کنش پژوهی، برنامه زمان‌بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجومعلم بر اساس پیامدهای یادگیری و ملاک‌ها و سطوح موفقیت.

جلسه دوم تا شانزدهم :

تهیه طرح‌های یادگیری برای بر عهده گرفتن مسئولیت تدریس در سطح کلاس درس مبتنی بر محتوای برنامه درسی (کتاب درسی)، اجرا و بررسی تأثیر آن در کسب توانایی دانش‌آموزان برای انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید است. استاد راهنما (برای دوره متوسطه مشارکت استاد راهنمای تربیتی و تخصصی- برای دوره ابتدایی استاد تربیتی و مشاوره تخصصی بر حسب نیاز موضوعات درسی) باید بر فرآیند تهیه طرح کنش پژوهی فردی و اجرای آن تا مرحله تهیه گزارش نظارت داشته باشد و بازخوردهای ارائه شده به منظور ارزیابی عملکرد دانشجومعلم در پوشه توسعه حرفه‌ای ثبت و ضبط گردد. فرآیند تحلیل محتوای برنامه درسی و استخراج مفاهیم و مهارت‌های اساسی برای تهیه طرح یادگیری و تولید مواد و منابع آموزشی مورد نیاز نیز زیر نظر استاد راهنما (استاد تخصصی و تربیتی) و با مشارکت معلم راهنما صورت می‌گیرد. از نظر زمانی تنظیم جلسات برای بررسی طرح و تولیدات دانشجومعلم باید به گونه‌ای برنامه‌ریزی شود که دانشجومعلم بتواند طرح کنش پژوهی فردی پیش‌بینی شده را اجرا و نتایج آن را گزارش نماید. در طول این جلسات حضور دانشجومعلم در مدرسه ضروری است و جلسات بررسی برای بازخورد دادن، انتقال تجربیات و... در قالب سمینارها بر حسب مورد می‌تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود.

توصیه: با توجه به این که مطالعه موقعیت و مسئله‌های شناسایی شده برای شروع کنش پژوهی فردی از اهمیت زیادی برخوردار است لذا، توصیه می‌شود استاد راهنما با مطالعه پیشینه دانشجومعلم در کارورزی ۱ و ۲ و شناسایی نقاط قوت و ضعف به دانشجومعلم فرآیند تهیه طرح کنش پژوهی فردی و اجرای موفقیت‌آمیز آن را هدایت نماید. ماهیت کنش پژوهی فردی نیازمند فرآیند رفت و برگشت شناخت ظرفیت‌ها و توانایی‌ها، تصویری که دانشجومعلم از هویت حرفه‌ای خود ارائه می‌دهد، تحلیل موقعیت یادگیری، مداخله‌ها (طراحی، اجرا و ارزیابی طرح‌های یادگیری که به منظور درک صحیح نسبت به هویت حرفه‌ای صورت می‌گیرد) است.

با توجه به این که ماهیت طرح‌های یادگیری تهیه شده احتمالاً با روش‌های رایج آموزشی در سطح مدرسه و کلاس درس تمایز دارد و نیازمند تدارک منابع و مواد آموزشی/ بهره‌گیری از فضاهای یادگیری متفاوت می‌باشد لذا، هماهنگی با معلم راهنما و مدیریت مدرسه برای اجرای طرح‌های یادگیری از سوی استاد راهنما و دانشجومعلم الزامی است. تأمین منابع/ امکانات و همکاری با دانشجومعلم برای تهیه آن به شرط تأیید استاد راهنما از سوی واحد آموزشی الزامی است.

تکالیف عملکردی:

الف: طراحی و اجرای طرح کنش پژوهی فردی

۱) تهیه طرح کنش پژوهی و تأیید آن توسط استاد راهنما بر مبنای چرخه کنش پژوهی فردی

- تبیین واضح و روشن از مسئله (تعیین انتظارات حرفه‌ای که در فرایند کنش پژوهی فردی به دنبال دستیابی به آن است)
- شناسایی و تحلیل ظرفیت‌ها در موقعیت (آموزشی / تربیتی)
- تعیین سؤالات / اهداف به همراه ملاک‌ها و سطوح عملکرد
- طراحی و تدوین طرح عمل در گفتگو با استاد راهنما / معلم راهنما (قبل و بعد از عمل)
- ۲) اجرای طرح یادگیری^{۱۰} و جمع‌آوری اطلاعات از فرآیند طراحی و اجرا^{۱۱}
- تأمل درباره عمل انجام شده، تبیین و فهم آن و بازگشت به مرحله اول (به صورت رفت و برگشت تا حل مسئله)
- جمع‌آوری اطلاعات از فرایند اجرا (شامل دست نوشته‌ها، روایت‌های شخصی (تأمل قبل، و پس از عمل)، جلسات بحث و گفتگو با استاد و معلم راهنما، کاربرگ‌های دانش‌آموزان، نتایج سنجش از یادگیری دانش‌آموزان و...)
- ۳) تحلیل و تفسیر یافته‌ها
- کد گذاری و طبقه‌بندی اطلاعات، تحلیل و تفسیر یافته‌ها بر اساس سؤال یا اهداف پیش‌بینی شده و ملاک‌ها و سطوح عملکرد
- ۴) تهیه گزارش کنش پژوهی فردی

ب: طرح یادگیری

تهیه طرح یادگیری

- مطالعه موقعیت یادگیری و شناسایی ظرفیت‌های آن (ظرفیت‌های فردی/جمعی در بافت/زمینه یادگیری) برای تهیه طرح یادگیری
- تدوین طرح یادگیری بر اساس تحلیل برنامه‌درسی (کتاب‌درسی)، شناسایی مفاهیم و مهارت‌ها
- طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی برای مراحل یادگیری پیش‌بینی شده
- تولید مواد آموزشی مورد نیاز برای اجرای طرح یادگیری
- هدایت فرآیند یادگیری در سطح کلاس درس / مدرسه
- ارزیابی از توانایی دانش‌آموزان در انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید

ساختار طرح یادگیری:

- مفاهیم و مهارت‌ها در برنامه‌درسی / کتاب‌درسی
- پیامد یادگیری
- مراحل/گام‌های طرح یادگیری
- برقراری ارتباط (فرصت یادگیری تدارک دیده شده در ارتباط با زندگی روزمره دانش‌آموز بوده و برخاسته از مسایل / چالش‌هایی است که دانش‌آموز با آن روبرو است)
- تجربه‌کردن (فرصت یادگیری تدارک دیده شده قابل تجربه/آزمایش/بررسی باشد، به یادگیرنده کمک کند تا با بروز خلاقیت خود به کشف روابط / راه‌حل‌ها دست پیدا کند، اختراع کند و به ایده‌های نو بیاندهد/از طریق پژوهش به پرسش‌های خود پاسخ دهد)
- به کار بستن (فرصت کاربردی نمودن مفاهیم و اطلاعات کسب شده برای دستیابی به درک عمیق و به کارگیری آن توسط دانش‌آموز فراهم شود. مثل: ایجاد ارتباط بین تئوری و عمل/به کارگیری آن برای به دست آوردن یک تصور حرفه‌ای در ارتباط با مسئله/حل مسئله یا پژوهش انجام شده)

۱۰- در صفحه ی بعد این طرح و ساختار آن به طور کامل توضیح داده شده است.

۱۱ - دانشجو باید حداقل ۶ طرح یادگیری را براساس فرم‌های الف، ب، ج و د پیوست برای پاسخ به سؤالات یا اهداف در چرخه کنش پژوهی فردی اجرا نماید.

- به اشتراک گذاشتن (فرصت یادگیری تا حد امکان دانش‌آموزان را به کار گروهی تشویق کند و آن‌ها را در موقعیتی قرار دهد تا برای انجام پژوهش یا جمع‌آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل آن‌ها نیاز به تعامل و تلفیق یافته‌ها و عرضه آن در قالبی جدید/ مطالعه موضوع از زوایای مختلف کند/ ایجاد هم‌افزایی نماید)

- انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید (فرصت‌های جدیدی برای به کارگیری و بسط آموخته‌ها به موقعیت جدید فراهم شود)

- مواد/ منابع آموزشی مورد نیاز/ تدارک دیدن فضای یادگیری
- روش بازخورد دادن به دانش‌آموزان در فرایند یادگیری
- سنجش آموخته‌ها/ سنجش عملکرد

رشته راهنمایی و مشاوره بسته فعالیت‌های پرورشی: طراحی یادگیری برای کلاس‌های مهارت‌های زندگی، تفکر و پژوهش، آموزش خانواده. برگزاری جلسات مشاوره فردی/ گروهی و حضور/ مشارکت در برگزاری اردوها یا بازدیدها.

ج: کنش پژوهی فردی (تأمل و واکاوی تجربیات حرفه‌ای)

- بررسی پیش‌بینی‌های دانش‌جو معلم در تبیین من حرفه‌ای (با مطالعه مجدد تجربیات واکاوی شده در ترم اول و دوم ظرفیت‌های ممکن موقعیت یادگیری (فردی/ جمعی که در بافت و زمینه وجود دارد) را شناسایی نموده و چگونگی بهره‌گیری از این ظرفیت برای ورود به مرحله برقراری ارتباط را مشخص نماید.
- تعیین موانع و محدودیت‌ها و چگونگی مدیریت آن در فرایند آموزش
- بررسی علل تغییرات طرح در فرآیند اجرا (تطبیق با شرایط/ نیازهای یادگیری و...)
- بررسی نتایج یادگیری و چگونگی دستیابی به آن
- واکاوی فرایند عمل حرفه‌ای و تجربیات کسب شده
- شناسایی نقاط قوت و ظرفیت‌های خود برای بهره‌گیری از آن در موقعیت بعدی آموزش
- اتخاذ تصمیمات برای به کارگیری تجربیات در موقعیت بعدی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیرمستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، به کارگیری راهبردهای شناختی در تحلیل موقعیت‌های واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبردهای مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینارهای گروهی و فردی ارائه می‌گردد.

سمینارها

الف) جلسات بحث و گفتگوی فردی/ گروهی/ جمعی قبل از طراحی: به منظور گفتگو پیرامون ظرفیت‌های شناسایی شده در موقعیت و چگونگی پیوند آن با پیامد یادگیری/ فرصت‌های یادگیری (مراحل برقراری ارتباط و...) و سنجش، نحوه هدایت یادگیری در سطح کلاس و مقاصد حرفه‌ای که دانش‌جو معلم به دنبال دستیابی به آن است. توصیه می‌شود این جلسات در سطح مرکز یا پردیس تشکیل شود.

ب) جلسات بحث و گفتگو پس از اجرای طرح یادگیری: در این جلسات دانش‌جو معلم باید گزارشی از فرآیند اجرا که شامل طرح یادگیری، بازخوردهای ارائه شده در هر یک از مراحل آموزش، تحلیل و تفسیر را به همراه داشته باشد. این جلسات باید به دانش‌جو معلم کمک کند تا تصویر روشن‌تری نسبت به ظرفیت‌های حرفه‌ای خود و چگونگی بهره‌گیری از آن در موقعیت بعدی به دست آورد. این مهم به کمک بازخوردهای (در سه سطح تأمل بر روی عمل) ارائه شده از سوی استاد امکان‌پذیر می‌شود.

سمینارهای پس از اجرا می‌تواند در دو شکل زیر اجرا شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجومعلم در اجرای برنامه پیش‌بینی شده با هماهنگی معلم راهنما و ارائه بازخورد برای ادامه کار

ب: در سطح مرکز یا پردیس به صورت مشارکتی برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و یافته‌ها و دستیابی به درک عمیق‌تر از تجربیات کسب شده. با توجه به این که در این ترم فعالیت‌های دانشجومعلم در قالب کنش‌پژوهی فردی دنبال می‌شود برگزاری سمینارها در هر یک از مراحل قبل و پس از اجرای هر مرحله به شیوه مشارکتی به درک انتظارات و انتقال تجربیات کمک می‌کند. سمینارها فرصت ارزشمندی را از طریق به اشتراک گذاشتن تجربیات برای کسب مهارت‌های حرفه‌ای در اختیار دانشجومعلم قرار می‌دهد.

انواع سمینارها

- سمینار با حضور استاد راهنما/ دانشجومعلم و معلمان راهنما
- سمینارهای گروهی برای انتقال یافته‌ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی (با برنامه‌ریزی و اعلام قبلی از سوی استاد)
- سمینار گروهی دانشجومعلم بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست استاد/ دانشجومعلم)

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

منبع فرعی:

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس کارورزی ۳ در قالب سمینار پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجومعلم باید یافته‌های خود از نتایج کنش‌پژوهی فردی ارائه و از آن دفاع نمایند. این جلسه می‌تواند با حضور معلمان راهنما تشکیل می‌شود.

ارزشیابی فرآیند: ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخوردهای داده شده به گزارش‌های ارائه شده در طول ترم و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می‌گیرد. میزان مشارکت در بحث‌ها، ارائه یافته‌های جدید، پاسخ به بازخوردهای داده شده و...

ارزیابی پوشه‌کار: کلیه گزارش‌ها در مراحل مختلف کنش‌پژوهی فردی به همراه بازخوردهای داده شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجومعلم ضبط و مبنای برنامه‌ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجومعلم و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد.

ملاک‌های های ارزیابی طرح یادگیری:

- انعطاف فرصت‌های یادگیری با توجه به نیازهای یادگیرندگان و اقتضات موقعیت یادگیری
 - انعطاف در فرایند اجرا با توجه به اقتضات موقعیت یادگیری
 - به کارگیری مهارت‌های یادگیری
 - فراخواندن سطوح بالای تفکر
 - تنوع محصول یادگیری/ تولیدات دانش‌آموزان
- ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما): بخشی از ارزیابی دانشجومعلم در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می‌گردد.^{۱۲}

۱۲ - در فرم ارزیابی ارائه خواهد شد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه: ۲۰ امتیاز

- گزارش‌های عملکردی مرحله‌ای: ۳۰ امتیاز

- گزارش کنش‌پژوهی فردی: ۳۰ امتیاز

- دفاع در جلسه پایانی ۲۰ امتیاز

حد نصاب قبولی در درس کارورزی ۳، کسب حداقل ۷۰ درصد امتیاز یا نمره ۱۴ می‌باشد.

در صورتی که بنا به دلایلی دانشجومعلم قادر به ارائه گزارش پایانی کارورزی ۳ نباشد، توصیه می‌شود در یک نشست مشترک میان معلم راهنما، استاد کارورزی و دانشجومعلم نسبت به شناسایی مسئله‌ها/ نیازها اقدام شده و فعالیت‌های یادگیری ترمیمی دانشجومعلم بر اساس آن طراحی، اجرا و ارزیابی شود. دانشجومعلمانی که بنا به دلایلی موفق به اتمام کار در طول ترم نشده‌اند می‌توانند با در نظر گرفتن یک برنامه ترمیمی از یک تا چهار هفته نسبت به تهیه/ تکمیل گزارش‌ها و شناسایی مسئله‌ها برای ورود به عرصه با نظر استاد راهنما اقدام نمایند. بدیهی است که نمره این گروه از دانشجومعلمان بر اساس آیین‌نامه آموزشی ناتمام اعلام می‌گردد. (پ ۳/ص ۴/۴۷)

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۱. تنظیم فهرست و فصل‌بندی
۲. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی
۳. نگارش ادبی و فنی
۴. اعتبار داشتن گزاره‌ها
۵. ظرافت و زیبایی ظاهری
۶. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره‌ها
۷. ارائه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل
۸. ارائه راه‌حل‌ها و پیشنهادهای برخاسته از یافته‌ها
۹. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست‌ها
۱۰. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی

۱. معرفی درس و منطق آن

در برنامه کارورزی ۴ انتظار می‌رود دانشجومعلم با تجربیات کسب شده، بتواند در نقش معلم به عنوان برنامه‌ریز درسی^{۱۳} (مجری فعال) حاضر شده و ضمن تحلیل برنامه درسی تجویزی، واحد یادگیری را برای پاسخ به نیازها/ حل مسایل یادگیری دانش‌آموزان طراحی، تولید، اجرا و نتایج آن را در کسب شایستگی‌های پیش‌بینی شده در برنامه‌درسی، مورد ارزیابی قرار دهد. با توجه به ویژگی نظام برنامه‌ریزی درسی در ایران، تطبیق آن با موقعیت‌های تربیتی/ آموزشی و به منظور حفظ استانداردهای برنامه‌درسی این فرآیند با استفاده از رویکرد طراحی معکوس^{۱۴} تدوین می‌شود. طراحی معکوس مبتنی بر درک اصیل^{۱۵} و استفاده عقلانی و مؤثر از آموخته‌های نظری و نحوه به کارگیری آن در عرصه عمل است، به گونه‌ای که دانشجومعلم را به آن‌سوی آنچه می‌بینند و استفاده از آموخته‌ها برای ساخت معنا هدایت کند. این فرآیند با تحلیل برنامه‌درسی (تحلیل کتاب‌درسی^{۱۶}) آغاز شده و با تعیین شایستگی‌های مورد انتظار، ملاک‌ها و سطوح عملکرد، طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی برای هدایت فرآیند یادگیری و کمک به یادگیرندگان در بسط قابلیت‌ها و ظرفیت‌های وجودی^{۱۷} ادامه می‌یابد. تعیین شایستگی‌ها در آغاز برای روشن شدن تصمیمات معلم برای تعیین مسیری است که یادگیرنده باید طی کند و موجب می‌شود تا نگاه معلم را همواره بر شایستگی‌های موردانتظار برنامه‌درسی متمرکز نگاه دارد. محتوا در چارچوب "ایده‌کلیدی"^{۱۸} / مفاهیم و مهارت‌های اساسی^{۱۹} مطرح می‌شود و باعث می‌گردد تا در طراحی واحد یادگیری امکان تلفیق در درون و بیرون از حوزه یادگیری فراهم شود. در چنین شرایطی فرایند یاددهی- یادگیری از محدوده توجه به حافظه و به عبارتی "آموزش برای به خاطر سپردن" کاملاً خارج شده و همواره آموزش برای دستیابی به شایستگی‌ها متمرکز می‌ماند. در طی این مسیر، یادگیرندگان قادر خواهند بود، بین اطلاعات جدید و دانش و آموخته‌های پیشین خود ارتباط برقرار کنند، واقعیت‌ها و حقایق را به «مسائل کلی» و روزه‌های که با آن برخورد می‌کنند پیوند دهند و آن را در زمینه‌های جدید به کار گیرند. از آنجایی که این شیوه از طراحی نیازمند درهم نوردیدن مرزهای دانش و تلفیق موضوعات در برنامه‌درسی در سطح پایه یا دوره تحصیلی است، لذا اتخاذ تصمیمات باید با مشارکت معلمان در سطح مدرسه صورت بگیرد و در طراحی فرصت‌های یادگیری از راهبردهای مختلف (راهبردهای مستقیم، غیرمستقیم، تعاملی، رشد فردی) برای طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی استفاده شود. عمل فکورانه در این مرحله ناظر به کاویدن منظم رخدادهای در فرآیند طراحی، تدوین، اجرا و ارزیابی واحد یادگیری، یافتن روابط علت و معلولی میان شیوه کار و کارکرد ها، نتایج و علل آن در سطح مدرسه به شیوه مشارکتی و در قالب درس پژوهی است.

مشخصات درس	نام درس: کارورزی ۴
------------	--------------------

^{۱۳} - هدف عملیاتی ۱۱ سند تحول بنیادین- نقش معلم در برنامه درسی ملی (صفحه ۱۲ «برای خلق فرصت‌های تربیتی و آموزش [معلم] مسئولیت تطبیق، تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه‌های درسی و تربیتی در سطح کلاس درس را بر عهده دارد»).

^{۱۴} - backward design

^{۱۵} - Genuine understanding

^{۱۶} - در صورتی که سند برنامه درسی در اختیار دانشجویان قرار نداشته باشد.

^{۱۷} - برنامه درسی ملی نقش دانش‌آموز صفحه ۱۲ «در فرآیند یاددهی- یادگیری و تربیت‌پذیری و توسعه شایستگی‌های خویش به لحاظ ذاتی نقش فعال دارد». نقش معلم «با شناخت و بسط ظرفیت‌های وجودی دانش‌آموزان و خلق فرصت‌های تربیتی و آموزشی زمینه درک و انگیزه اصلاح مداوم موقعیت آنان را فراهم سازد».

^{۱۸} - Key idea

^{۱۹} - برنامه درسی ملی صفحه ۱۳ بند دو محتوا (محتوا) در بر گیرنده مفاهیم و مهارت‌های اساسی و ایده‌های کلیدی مبتنی بر شایستگی‌های موردانتظار از دانش‌آموزان است».

اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:				نوع درس: کارورزی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۱۲۸ ساعت پیش نیاز: کارورزی ۳، طراحی واحد یادگیری در ... نحوه آموزش: مشترک
شایستگی اساسی:				ملاکها طراحی و تولید شایستگی اساسی: P Ck &pk کد ۲-۲ ۳-۱&۲-۳
سطح ۳ در طراحی و تولید واحد یادگیری استانداردهای برنامه درسی را حول ایده کلیدی مفاهیم و مهارت های اساسی سازمان داده است و از این طریق امکان تلفیق میان موضوعات در درون و بیرون حوزه یادگیری را برای خلق فرصت های یادگیری فراهم نموده است. این ظرفیت حاصل فرایند گفتگو با معلمان در سطح مدرسه کنار آمدن با چالش ها، یافتن راه حل ها، شناسایی نقاط کور و اصلاح طرح است.	سطح ۲ در طراحی و تولید واحد یادگیری استانداردهای برنامه درسی را حول مفاهیم و مهارت های اساسی سازمان داده و از این طریق امکان تلفیق موضوعات مختلف در درون حوزه یادگیری برای خلق فرصت های یادگیری را فراهم نموده است. این ایده به دلیل تأثیرگذاری بر یادگیری دانش آموزان از سوی معلمان پایه تحصیلی مورد پذیرش قرار گرفته است.	سطح ۱ در طراحی و تولید واحد یادگیری استانداردهای برنامه درسی را مورد توجه قرار داده است اما نتوانسته پیوند میان موضوعات مختلف در درون یا بیرون حوزه یادگیری را مورد توجه قرار دهد، به گونه ای که ایده ارائه شده منجر به مشارکت معلمان در فرآیند درس پژوهی شود.	طراحی و تولید هدایت فرآیند یادگیری	
هدایت فرآیند یادگیری متمرکز بر پرسش اساسی/ مسئله طرح شده است به گونه ای است که امکان به مشارکت گذاشتن تجربیات دانش آموزان حول ایده کلیدی و درک عمیق مفاهیم و مهارت های اساسی را فراهم می کند. انعطاف در فرآیند آموزش موجب شده است تا یادگیرندگان خود به پرسش ها/ مسئله های برخاسته از موقعیت پاسخ دهند و در این رابطه از مشارکت پشتیبانی معلمان در دوره و پایه نیز	پرسش اساسی/ مسئله طرح شده امکان طرح تجربیات دانش آموزان را حول ایده کلیدی فراهم نموده است و پاسخ دانش آموزان به تکالیف یادگیری/ عملکردی پیش بینی شده نشان دهنده درک عمیق آنان نسبت مفاهیم و مهارت های اساسی در درون حوزه یادگیری است	هدایت فرآیند یادگیری متمرکز بر پرسش اساسی/ مسئله نیست و فرصت های یادگیری طراحی شده امکان طرح تجربیات دانش آموزان را برای پاسخ به پرسش های برخاسته از موقعیت	هدایت فرآیند یادگیری	

		فراهم نمی‌کند.	برخوردار است.
تأمل حرفه‌ای	در بررسی و واکاوی تجربیات در طول دوره کارورزی توانسته است تجربیات شخصی کسب شده در تعامل با معلمان/هم‌قطاران و ارتباط آن با عملکرد خود را مورد بررسی قرار دهد اما تأثیر آن بر عمل حرفه خود در آینده را تبیین نکرده است.	بررسی و واکاوی تجربیات در طول طراحی، تولید، اجرا واحد یادگیری منجر به درک همه‌جانبه نسبت به ابعاد عمل حرفه‌ای شده است و توانسته تأثیر گفتگوی حرفه‌ای با معلمان/هم‌قطاران را در بهبود عملکرد خود منعکس نماید و براساس آن تصمیماتی را برای توسعه حرفه‌ای خود اتخاذ کند.	بررسی و واکاوی تجربیات در طول طراحی، تولید و اجرای واحد یادگیری با مشارکت معلمان/هم‌قطاران انعکاس‌دهنده، درک همه‌جانبه نسبت به ابعاد عمل حرفه‌ای است و تصمیمات اثربخشی که حاصل خویشن‌کاوی ^{۲۰} و گفتگوی حرفه‌ای با معلمان است را برای بازتعریف سبک تدریس خود اتخاذ نموده است.
تدوین و ارائه گزارش	در گزارش پایانی ارائه شده داده‌های حاصل از عملکرد طبقه‌بندی شده است، اما تحلیل و تفسیر آن مبتنی بر شواهد تجربی و مستندات کافی برای دفاع از عملکرد حرفه‌ای در فرآیند درس‌پژوهی نیست.	در گزارش پایانی مجموعه داده‌های گردآوری شده از اجرای واحد یادگیری را بر اساس سطح تأثیرگذاری بر عملکرد دانش‌آموزان به صورت نظام‌مند کدگذاری، طبقه‌بندی و مضمون‌یابی کرده است و نتایج را با استفاده از شواهد مبتنی بر تأثیر عملکرد حرفه‌ای در فرآیند درس‌پژوهی گزارش کرده است.	در گزارش پایانی مجموعه داده‌های گردآوری شده را برای انعکاس قابلیت‌های حرفه‌ای به صورت نظام‌مند کدگذاری، طبقه‌بندی و مضمون‌یابی کرده و یافته‌های حاصل از تحلیل و تفسیر اطلاعات جمع‌آوری شده را با نگاهی نقادانه نسبت به عملکرد حرفه‌ای خود و تأثیر آن بر یادگیری دانش‌آموزان/معلمان/هم‌قطاران در فرآیند درس‌پژوهی را گزارش نموده است.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول:

در این ترم دانش‌جو معلمان با توجه به تجربیات کسب شده در طول اجرای برنامه، درک عمیق‌تری نسبت به توانایی‌های خود، نحوه برخورد با موقعیت‌های واقعی کلاس درس، نحوه کنار آمدن با چالش‌ها و... به دست آورده‌اند و می‌توانند تصمیمات خود را در فرآیند طراحی، تولید و اجرای واحدهای یادگیری با مشارکت سایر معلمان/هم‌قطاران به مرحله اجرا بگذارند. لذا ضروری است اساتید در آغاز کار فرآیند درس‌پژوهی، فرآیند تهیه طرح واحد یادگیری، اجرا و ارزیابی از نتایج آن را با تمرکز بر: شیوه ثبت تجربیات و واکاوی آن در هر یک از مراحل درس‌پژوهی، نحوه تعامل با معلمان/هم‌قطاران در سطح مدرسه در فرآیند طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی از نتایج واحد یادگیری، ساختار گزارش درس‌پژوهی، برنامه زمان‌بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانش‌جو معلمان بر اساس ملاک‌ها و سطوح موفقیت بر

^{۲۰}- Self- reflection inquiry

اساس پیامدهای یادگیری را در یک نشست جمعی به بحث بگذارند. توصیه می‌شود در این نشست نسبت به نحوه گروه‌بندی دانشجومعلم‌ان به عنوان تیم درس‌پژوهی برای طراحی، تولید، اجرا و ارزیابی واحدهای یادگیری اقدام شود.

می‌توان دانشجومعلم‌ان را در گروه‌های دو تا ۴ نفر (حداکثر) برای تشکیل تیم درس‌پژوهی سازمان داد. روش مشارکت دانشجومعلم‌ان در فرآیند طراحی، تولید، اجرا و ارزیابی به شرح زیر است:

۱. مطالعه برنامه‌درسی (کتاب‌درسی) استخراج مفاهیم و مهارت‌های اساسی و سازمان‌دادن آن ذیل ایده‌کلیدی، تولید واحد یادگیری. این فعالیت توسط تیم دانشجومعلم‌ان زیر نظر استاد تربیتی و تخصصی انجام می‌شود.
۲. اجرای واحد یادگیری در کلاس درس توسط یکی از اعضا و مشاهده و ثبت عملکرد توسط سایر اعضای تیم به طور هم‌زمان و به تفکیک هر عضو گروه (معلم‌ان/هم‌قطاران) انجام می‌شود.
۳. جمع‌آوری اطلاعات از فرآیند تدریس توسط کلیه اعضا برای ارائه در جلسه گروهی (دیدن فرآیند آموزش از زوایای مختلف) به همراه نتایج ارزشیابی از یادگیری دانش‌آموزان با استفاده از روش‌های رسمی/ غیررسمی. این جلسات به طور مستمر در طول اجرا و بعد از هر جلسه تشکیل و بر روی نتایج بازخوردهای ارائه شده از سوی همکاران/ هم‌قطاران برای بهبود عملکرد در جلسه بعد تصمیم‌گیری می‌شود. کل مذاکرات در این جلسات ثبت و ضبط شده و در نشست پایانی به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف و تأثیر گروه در عملکرد هر یک از اعضا و نتایج حاصله مورد بررسی مجدد قرار می‌گیرد (بند ۴ و ۵، ۶).
۴. بررسی گزارش مشاهدات و اطلاعات جمع‌آوری شده در گروه و نقد و ارزیابی نتایج یادگیری دانش‌آموزان و تنظیم آن در قالب گزارش پایانی کل گروه (دانشجومعلم‌ان)
۵. تعیین نقاط کور/ محدودیت‌ها در طراحی/ اجرا و ارائه پیشنهادات برای اصلاح/ بهبود آن برای دستیابی دانش‌آموزان به سطح بالاتر یادگیری
۶. تحلیل عملکرد گروه، شناسایی یافته‌ها و تأثیر گفتگوها در درک و پذیرش مسئولیت حرفه‌ای و صورت‌بندی مجدد هویت حرفه‌ای توسط هر یک از اعضا (میزان تأثیرگذاری بر عملکرد گروه، یادگیری‌های حرفه‌ای و...)
- تشکیل نظام‌مند این نشست‌ها برای بررسی نتایج یادگیری دانش‌آموزان و تصمیم‌گیری در خصوص روش‌هایی که منجر به بهبود یادگیری همه دانش‌آموزان می‌شود، دارای اهمیت است. تأمل فردی و تأمل گروهی، انعکاس یادگیری روش‌ها، اصولی که در کار از آن تبعیت شده است و... چگونه تفکر آن‌ها تحت تأثیر فرایند عمل مشارکتی قرار گرفته است، ایده‌هایی که آن‌ها از این بحث‌ها به کلاس‌های درس خود خواهند برد.
- روایت‌نویسی از مجموعه ایده‌پردازی‌ها برای طراحی، تولید، و اجرا، یادداشت‌های شخصی قبل، حین و پس از اجرا، نشست‌های گروهی، فرایند اجرا ...
- هماهنگی با معلم راهنما و مدیرمدرسه به منظور تشکیل جلسات درس‌پژوهی در سطح مدرسه بر عهده استاد راهنما است. در صورتی که امکان شکل‌گیری تیم درس‌پژوهی در سطح مدرسه وجود نداشته باشد می‌توان تیم را در سطح پردیس/ مرکز تشکیل داد. مسئولیت انجام کلیه فعالیت‌های فوق بر عهده این تیم در سطح مدرسه خواهد بود.

جلسه دوم تا شانزدهم :

در این ترم دانشجومعلم مسئولیت تدریس در سطح کلاس درس را بر اساس تهیه طرح واحد یادگیری (حداقل یک فصل/ بخش کتاب درسی) را بر عهده دارد و باید واحد یادگیری خود را حول یک ایده کلیدی که پوشش‌دهنده محتوای برنامه‌درسی (مفاهیم و مهارت‌های اساسی و... در کتاب درسی) است طراحی نماید. طرح تهیه شده پس از بررسی در گروه ۲ تا ۴ نفره در سطح پردیس/ مرکز به همراه دفاعیه آن در شورای معلم‌ان دوره/ پایه تهیه و در سطح مدرسه با حضور استاد راهنما از آن دفاع می‌شود. نظرات معلم‌ان بر روی طرح اعمال و طرح با مشارکت معلم‌ان دوره/ پایه اجرا و نتایج اجرای آن به شیوه درس‌پژوهی مورد تحلیل و تفسیر قرار می‌گیرد. در گفتگو استاد راهنما و دانشجومعلم پاسخ به این پرسش‌ها مسیری که دانشجومعلم قصد طی نمودن آن را دارد روشن شده و به دفاع از طرح در جلسه معلم‌ان کمک می‌کند: ایده‌های کلیدی، مفاهیم اساسی، مهارت‌های اساسی که یادگیرندگان باید به آن دست یابند، کدام‌اند؟ چه مدارک و شواهدی بیانگر آن است که شایستگی‌های موردانتظار تحقق یافته و دانش‌آموزان به راستی مطالب را فرا گرفته‌اند و می‌توانند آموخته‌های خود را به نحوی معنادار و مؤثر در موقعیت‌های

جدید به کار گیرند؟ ملاک‌ها و سطوح ارزیابی شایستگی‌ها چیست؟ چه راهبردها و راهکارهایی (فعالیت‌های یادگیری، تکالیف عملکردی) به یادگیرندگان کمک خواهد کرد تا خود، مفاهیم را بسازند و به افرادی صاحب دانش و توانمند در زمینه‌ای خاص تبدیل شوند؟

استاد راهنما (برای دوره متوسطه مشارکت استاد راهنمای تربیتی و تخصصی - برای دوره ابتدایی استاد تربیتی و مشاوره تخصصی بر حسب نیاز موضوعات درسی) باید بر فرآیند تهیه طرح واحد یادگیری و فرآیند درس‌پژوهی و اجرای آن تا مرحله تهیه گزارش‌نهایی نظارت داشته باشد و بازخوردهای ارائه شده به منظور ارزیابی عملکرد دانشجومعلم در پوشه حرفه‌ای او ثبت و ضبط گردد. فرآیند تحلیل محتوای برنامه‌درسی و تعیین ایده‌کلیدی برای تهیه واحد یادگیری و تولید مواد و منابع آموزشی مورد نیاز نیز زیر نظر استاد راهنما و با مشارکت معلم راهنما صورت می‌گیرد. از نظر زمانی تنظیم جلسات برای بررسی طرح و تولیدات دانشجومعلم باید به‌گونه‌ای صورت گیرد که دانشجومعلم بتواند طرح درس‌پژوهی پیش‌بینی شده را با مشارکت معلمان در سطح مدرسه اجرا و نتایج آن را گزارش نماید. در طول ترم حضور دانشجومعلم در مدرسه برای تعامل با معلمان / کادر مدرسه ضروری است و جلسات گفتگو برای بررسی عملکرد دانشجومعلم در مدرسه و رفع محدودیت‌ها یا تدارک شرایط برای اجرای واحد یادگیری، بازخوردادن، انتقال تجربیات و... در قالب سمینارها بر حسب مورد می‌تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود.

توصیه: با توجه به این که سؤال / مسئله‌ها / نیازهای شناسایی شده برای شروع فرآیند درس‌پژوهی از اهمیت زیادی برخوردار است و این سؤال / مسئله‌ها / نیازها باید از بستر مدرسه و کلاس درس برخاسته باشد لذا، مشارکت کادر مدرسه در طول اجرای این برنامه ضروری است. توصیه می‌شود استاد راهنما با مطالعه پیشینه دانشجومعلم در کارورزی ۱، ۲ و ۳ برنامه‌ریزی لازم را برای کمک به دانشجومعلم برای تهیه طرح درس‌پژوهی و اجرای موفقیت‌آمیز آن از سوی دانشجومعلم بنماید. تعداد واحدهای یادگیری تهیه شده و اجرای آن وابسته به طرح درس‌پژوهی است، اما حداقل یک واحد یادگیری (یک فصل / بخش در کتاب درسی) است.

همکاری پردیس‌ها و واحدهای تابعه با دانشجومعلم و مدرسه برای تأمین منابع / امکانات به‌شرط تأیید استاد راهنما الزامی است.

۱) تکالیف عملکردی:

تهیه طرح درس پژوهی و تأیید آن توسط استاد راهنما بر مبنای چرخه درس پژوهی

- تعیین هدف (تعریف روشن سؤال / مسئله / نیاز) با مشارکت معلمان
- طراحی واحد یادگیری
- ارزیابی میزان اثربخشی واحد یادگیری بر اساس مسئله / نیاز تعریف شده با مشارکت معلمان
- اجرای واحد یادگیری با مشارکت معلمان و ثبت آن در فرآیند اجرا
- تبیین و جلب مشارکت معلمان در فرآیند اجرا، تأمل و گفتگوی حرفه‌ای با آنان
- بازبینی و بازاندیشی در مورد تصمیمات اتخاذ شده بر اساس گفتگوهای حرفه‌ای در فرآیند طراحی، تولید و اجرا
- ثبت و واکاوی تجربیات در طول ترم توسط دانشجومعلم

۲) تکالیف عملکردی

- مطالعه موقعیت یادگیری و شناسایی ظرفیت‌های آن برای تهیه طرح واحد یادگیری
- تهیه طرح واحد یادگیری بر اساس تحلیل برنامه‌درسی (کتاب‌درسی)، شناسایی ایده‌کلیدی / مفاهیم و مهارت‌های اساسی ...
- تدوین شایستگی
- طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی
- تولید مواد آموزشی مورد نیاز برای اجرای طرح واحد یادگیری
- هدایت فرآیند یادگیری در سطح کلاس درس / مدرسه
- ارزیابی از شایستگی‌های کسب شده توسط دانش‌آموزان بر اساس ملاک‌ها و سطوح عملکرد.

ساختار طراحی واحد یادگیری:

- ۱) منطق واحد یادگیری
- ۲) شایستگی‌های مورد انتظار

- ۳) ایده کلیدی (که واحد یادگیری حول آن سازماندهی می‌شود).
- ۴) مفاهیم و مهارت‌های اساسی
- ۵) طرح پرسش‌های اساسی
- ۶) ملاک‌های سنجش و سطوح عملکرد دانش‌آموزان
- ۷) تعیین شواهدی برای ارزیابی عملکردی و معیارهای ارزیابی تولیدات یادگیرندگان
- ۸) فرصت‌های یادگیری (سازماندهی فعالیت‌های یادگیری و تکالیف عملکردی)
- ۹) تعیین اطلاعات و مهارت‌های مستقیم (پایه) و موردنیاز یادگیرندگان برای انجام فعالیت‌های یادگیری و تکالیف عملکردی
- ۱۰) تعیین محدوده تجربیات خارج از کلاس درس برای انتقال آموخته‌ها به موقعیت واقعی
- ۱۱) تعیین تولیدات یادگیرندگان در جریان فعالیت‌های یادگیری و تکالیف عملکردی و نحوه ارزیابی آن
- ۱۲) روش تفسیر، سطح دست‌یابی یادگیرندگان به شایستگی‌ها و راهبرد بازخورد دادن به دانش‌آموزان (تکالیف یادگیری، جبرانی، تکمیلی، توسعه‌ای)
- ۱۳) انواع راهکارهای سنجش
- ۱۴) راهکارهایی برای بررسی بدفهی‌های یادگیرندگان

تأمل و واکاوی تجربیات حرفه‌ای

- تعیین هدف
- بررسی پیش‌بینی‌ها
- روشن نمودن موانع و محدودیت‌ها و راه‌حل‌ها
- طراحی و تولید واحد یادگیری
- تأملات و تعدیل‌ها در فرآیند اجرا
- تحلیل و تفسیر نتایج یادگیری دانش‌آموزان
- تحلیل و تفسیر نتایج کسب شده در گروه معلمان
- واکاوی یادداشت‌های تأملی و تجربیات حاصل از نشست‌ها و فرآیند گفتگوی حرفه‌ای با معلمان / هم‌قطاران
- اتخاذ تصمیمات برای آینده حرفه‌ای

سمینارها

سمینارها در دو شکل اجرا می‌شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانش‌جو معلم در اجرای برنامه پیش‌بینی شده با هماهنگی معلم راهنما و ارائه بازخورد برای ادامه کار

ب: در سطح واحد آموزشی به صورت مشارکتی برای به مشارکت گذاشتن تجربیات و یافته‌ها و دست‌یابی به درک عمیق‌تر از تجربیات کسب شده. با توجه به این که در این ترم فعالیت‌های دانش‌جو معلمان در قالب درس‌پژوهی دنبال می‌شود برگزاری سمینارها در هر یک از مراحل قبل و پس از اجرای هر مرحله به شیوه مشارکتی در گروه‌های پیش‌بینی شده به دانش‌جو معلمان در درک انتظارات و انتقال تجربیات به یکدیگر بسیار کمک می‌کند.

انواع سمینارها

- سمینار با حضور استاد راهنما/ دانش‌جو معلمان و معلمان راهنما
- سمینارهای گروهی برای انتقال یافته‌ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی (با برنامه‌ریزی و اعلام قبلی از سوی مدرس)
- سمینار گروهی دانش‌جو معلمان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست دانش‌جو معلمان)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیرمستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، به کارگیری راهبردهای شناختی در تحلیل موقعیت‌های واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبردهای مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینارهای گروهی و فردی ارائه می‌گردد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

منبع فرعی:

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس کارورزی ۴ بر اساس واحد یادگیری طراحی شده و گزارش پایانی تهیه شده صورت می‌گیرد، که در آن دانشجومعلم باید یافته‌های خود از نتایج عملکرد خود و تجربیات کسب شده در تعامل با معلمان/هم‌قطاران را به منظور تعیین میزان اثربخشی عملکرد خود و تأثیر آن بر یادگیری دانش‌آموزان ارائه و از آن دفاع نمایند. این جلسه با حضور معلمان راهنما/اساتید گروه کارورزی تشکیل می‌شود.

ارزشیابی فرآیند: ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخوردهای داده شده به نشست‌های گروهی در مرحله طراحی و تولید واحد یادگیری، گزارش نشست‌ها در سطح مدرسه و واحد آموزشی با مشارکت معلمان/هم‌قطاران و نیز سمینارهای درس‌پژوهی در سطح مدرسه که در آن دانشجومعلم باید از طرح تهیه شده در جمع معلمان دفاع و یافته‌های خود از نتایج درس‌پژوهی و نتایج مشارکت معلمان/هم‌قطاران در نتایج کسب شده را گزارش نماید. این جلسه می‌تواند با حضور معلمان راهنما/کادر مدرسه تشکیل می‌شود.

ارزیابی پوشه کار: کلیه روایت‌های نوشته شده در مراحل مختلف درس‌پژوهی به همراه بازخوردهای داده شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجومعلم ضبط و مبنای برنامه‌ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجومعلم و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد. پوشه کار می‌تواند شامل ضبط جلسات دانشجومعلم با معلمان در سطح مدرسه و نیز سایر مستنداتی که برای دفاع از عملکرد حرفه‌ای تدارک دیده شده باشد.

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما): بخشی از ارزیابی دانشجومعلم در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می‌گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه: ۲۰ امتیاز

- گزارش‌های عملکردی تعاملات در سطح مدرسه: ۲۰ امتیاز

- طراحی، تولید و اجرای واحد یادگیری ۲۰ امتیاز

- گزارش درس پژوهی: ۲۰ امتیاز

- دفاع در جلسه پایانی ۲۰ امتیاز

حد نصاب قبولی در درس کارورزی ۴، کسب حداقل ۷۰ درصد امتیاز یا نمره ۱۴ می‌باشد.

در صورتی که بنا به دلایلی دانشجومعلم قادر به ارائه گزارش پایانی کارورزی ۴ نباشد، توصیه می‌شود در یک نشست مشترک میان معلم راهنما، استاد کارورزی و دانشجومعلم نسبت به شناسایی مسئله‌ها/ نیازها اقدام شده و فعالیت‌های یادگیری ترمیمی دانشجومعلم بر اساس آن طراحی، اجرا و ارزیابی شود. دانشجومعلمانی که بنا به دلایلی موفق به اتمام کار در طول ترم نشده‌اند می‌توانند با در نظر گرفتن یک برنامه ترمیمی از یک تا چهار هفته نسبت به تهیه/ تکمیل گزارش‌ها و شناسایی مسئله‌ها برای ورود به عرصه با نظر استاد راهنما اقدام نمایند. بدیهی است که نمره این گروه از دانشجومعلم بر اساس آیین‌نامه آموزشی ناتمام اعلام می‌گردد. (پ ۳/ص ۴/۷۷)

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۱۱. تنظیم فهرست و فصل‌بندی
۱۲. ارائه مقدمه، هدف/ پرسش و تعاریف و مفاهیم کلیدی
۱۳. روش جمع‌آوری و اعتبار اطلاعات
۱۴. روش تحلیل، تفسیر اطلاعات
۱۵. ارائه یافته‌ها بر اساس پرسش‌های پژوهش‌روایی
۱۶. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست‌ها
۱۷. ظرافت و زیبایی ظاهری
۱۸. نگارش ادبی و فنی
۱۹. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر پژوهش‌های کیفی